

ὁ Πάγ

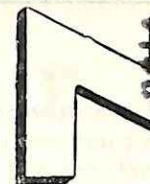

ΣΤΑΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 1
ΑΘΗΝΑΙ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 13
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΗΛ. 76.627

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*Ετος 36ον—Τεῦχος 339·341 — Ἰαν. - Μάρτ. — ΑΠ XXXVI F. No 339·341 Jan - Marts.

(Ἀφιερωμένο με ἐκτίμηση σὲ κάθε τουρίστα)

Νησιῶν ποῦ στ' ἀκρογιαλὶα σου νεράϊδες παιχιδίζουν
καὶ στὶς δροσόλουστες πηγὲς χαμόγελα ροδίζουν
Λέρος, τῆς Ἀρτεμῆς νησιῶν ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια
ποῦ ὁ διαβάτης σ' ἔκλεισε στὴ μνήμη τοῦ αἰῶνα
Λέρος, διαμάντι σπάνιο, νησι παραδεισένιο
ποῦ σὰν προβάλλ' ἡ ροδαυγὴ φαντάζει χρυσαφένιο
Λέρος, τοῦ ἔρωτα φωλιά, Χαβαΐ τοῦ Αἰγαίου
δροσόλουστη κι' ὄνειρευτὴ, γεννήτρα κάθε ὥραίου.
Διαβάτη, πόσο νοσταλγεῖς ὕπνο παραδεισένιο
σὲ μαγικὰ προσκέφαλα, φεγγάρι ἀσημένιο
Τοπεῖα τῶν ρωμαντικῶν ποῦ ἀμέσως σὲ μαγεύουν,
βαρκοῦλες ποῦ ἀρμενίζουνε, ψαράδες ποῦ ψαρεύουν.
Κοντὰ σου ὅδῳ, ποῖος ἔζησε καὶ δὲν ξανάρθε πάλι;
κανεῖς δὲν ἀπαρνήθηκε τὸ μάγο τ' ἀκρογιαλί.
Διαβάτη, μέν' ἐδῶ, θὰ βρῇς γαλήνη κι' εὐτυχία,
ὕγεια, γέλιο, ξενοιασιά, ὄνειρευτὴ εὐωχία.
Διαβάτη, θὰ μὲ θυμηθῇς· Φεύγοντας θὰ θυμᾶσαι
κάθε ἀνάμνηση γλυκειά, καὶ νοσταλγὸς μας θὰ ᾄσαι.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΜΑΡΚΟΣ ΚΟΥΒΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ

HMEPOM.

APKΘ.

Ο ΧΟΡΟΣ ΜΑΣ

Το δεύτερο Σάββατο της 'Αποκριάς 9 Φεβρουαρίου, θα γίνει ο 'Ετήσιος Χορός μας στο κέντρο «'Εσπεράντο» οδός Χάμιλτον και Πατησίων (στάσεις 'Αγγελοπούλου) από ώρα 9 μ.μ. μέχρι πρωίας.

'Εκλεκτό μενού, κοτιγιόν, πλούσιο λαχείο, πλήρης 'Ορχήστρα, καλλιτεχνικό πρόγραμμα. 'Όλα με την ευχάριστη συντροφιά των μελών του «ΠΑΝΟΣ» σ' ένα αποκριάτικο Σαββατόβραδο. Προμηθευθήτε εγκαίρως τα εισιτήριά σας και κλείσατε το τραπέζι της παρέας σας.

Ένδυμα περιπάτου.

Τιμή TABLE D' HOTE μετά εισιτηρίου εισόδου δραχ. 120.

Τιμαί κρασιών ηλαττωμέναι.

'Υποστηρίξατε το Κοινωνικό και Τουριστικό έργο του «ΠΑΝΟΣ» με την συμμετοχή σας στο χορό του.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Δημοσιεύουμε από τουτό το Δελτίο μας ένα συνοπτικό πίνακα των έκδρομων του Πάσχα για να διαλέξουν εγκαίρως την έκδρομήν των τα μέλη μας και οι φίλοι των.

1η) 5/θήμερος Μ. Παρασκευή — Τρίτη 12 - 16/4

Τρίγγία — Περιστέρι (όρειβατική)

2α) 4/ήμερος Μ. Παρασκευή — Δευτέρα 12 - 15/4

**Όλυμπία — Καϊάφα — Ανδρίτσαινα — Ναός 'Επικουρίου — Καρύταινα
Δημητσάνα — Βυτίνα**

3η) 4/ήμερος Μ. Παρασκευή — Δευτέρα 12 - 15/4

Πήλιο ν

4η) 3/ήμερος Κυριακή — Τρίτη 14 - 16/4

Έλατοῦ — Τερψιδέα

5η) 2/ήμερος Κυριακή — Δευτέρα 14 - 15/4

Μετέωρα — Τέμπη

6η) 2/ήμερος Κυριακή - Δευτέρα 14 - 15/4

Γαλαξειδί — Δελφούς

7η) 2/ήμερος Κυριακή - Δευτέρα 14 - 15/4

Πολύδροσον — 'Αγόργιανη

8η) ήμερησία Δευτέρα 15/4

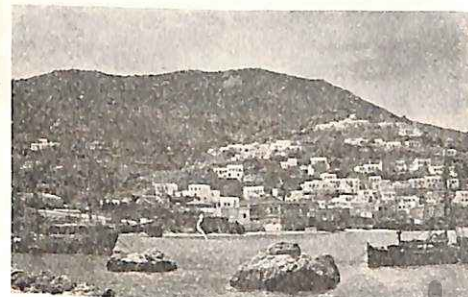
Μάτι

Το εξώφυλλο έφιλοτεχνήθη από τον Καλλιτέχνη και φίλο του «Πανός» 'Αντώνιον Κανάν.

I. - Η ΛΕΡΟΣ

I.—Γενικά.—'Η Λέρος, τὸ «νησί τῆς 'Αρτεμης», εἶναι ἓνα καταπράσινο χαριτωμένο νησί με πολλοὺς κόλπους καὶ πλούσιο σὲ ὁμορφίες. 'Εχει ἐπιφάνεια 64 τετρ. χιλμ. με μέγιστον μήκος 22 χιλμ. καὶ μέγιστον πλάτος 16,5 χιλμ. 'Ανήκει στὰ Δωδεκάνησα καὶ κεῖται στὸ Νότιο Αἶγαίο. 'Εχει περίμετρο 44,5 χιλμ. Διαιρεῖται διὰ λαίμου σὲ δύο ἴσα σχεδὸν μέρη, τὸ Βόρειο καὶ τὸ Νότιο. 'Εχει τὴν μεγαλύτερη πυκνότητα πληθυσμοῦ μεταξὺ τῶν Δωδεκανήσων. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται σὲ 7 χιλ.

Τὰ βουνά της, στρογγυλεμένα καὶ ἥπια εἶναι νωχελικὰ ξαπλωμένα πάνω στοὺς κάμπους ἢ εἰσέρχονται θαθεῖα στὰ γαλανά πελάγη.

ΛΕΡΟΣ. 'Αγ. Μαρίνα

Οἱ κάμποι της εἶναι καταπράσινοι καὶ φανερώουν ἄφθονη τὴ δύναμή της καρπῆς γῆς. Οἱ ἀκρογιαλιές της δαντέλλα βενετσιάνικη. Οἱ κόλποι της ἀσύγκριτες ζωγραφιές μεγάλου καλλιτέχνη.

Τὰ κυριώτερα βουνά της εἶναι τὸ Κλειδί, πὺ εἶναι τὸ ὑψηλότερο ὄλων (1000 πόδια), τὸ Μεροβίγλι, τὸ 'Απίτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου κεῖται τὸ Βυζαντινοφραγκικὸ φρούριο (κάστρο), ἡ πετρώδης σειρὰ τῶν Βιγλῶν, τὸ Καστέλλι, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουν ἑρείπια Βυζαντινοῦ φρουρίου, τὸ Τουρλωτό, τὸ Πατέλλας, τὸ ἀπότομο καὶ βραχῶδες βουνὸ Καταβατή, τὸ Τσίγκουρος, τὸ Βαθειὰ Λαγκάδα καὶ τὸ Τούρτουρας. Τὰ βου-

νά της ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι πετρώδη.

Οἱ κόλποι τῆς Λέρου εἶναι μεγάλοι καὶ ἀσφαλεῖς, ὅπως ὁ τοῦ Παρθενίου δυνάμενος νὰ περιλάβῃ πάνω ἀπὸ 500 μεγάλα πλοῖα, ὁ τῆς Γούρνας καὶ τοῦ Λακκί, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς πολεμικὸς λιμὴν δυνάμενος νὰ περιλάβῃ ὅσωνδήποτε πλοίων σύγχρονον στόλον, ὁ κόλπος τῆς 'Αγίας Μαρίας, ὁ τοῦ Παντελίου καὶ ὁ κόλπος τοῦ Ξηροκάμπου.

'Εχει ξηρὸ κλίμα, περίφημη θάλασσα καὶ καταπράσινα ἀκρογιαλῖα. 'Ολόγυρα στὴ Λέρο ὑπάρχουν μικρὰ νησιά πὺ ἀποτελοῦν συνέχειες τῶν πολλῶν ἀκρωτηρίων. Τὰ καλοκαίρια πνέουν δροσερὲς αὖρες, πὺ καθιστοῦν τὴν διαμονὴν ἐξαιρετικὰ εὐχάριστη.

Πηγὰζα νερά ὑπάρχουν στὸ Παλκα-σκούκι, τὶς Παναγίες καὶ τὸν Κρυφό.

II. 'Ιστορία.—'Η ἱστορία τῆς Λέρου χάνεται στὰ βάθη τῶν αἰώνων. Οἱ θρύλοι μιλοῦν γιὰ «ἐμπορεία», πὺ εἶχαν δημιουργήσει οἱ Φοίνικες καὶ γιὰ τὸ πέραςμα τῶν Πελασγῶν καὶ τῶν Κρητῶν.

Ὁ 'Όμηρος στὴν 'Ιλιάδα καταλέγει μεταξὺ τῶν ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου οἱ ὁποῖες ἀπέστειλαν πλοῖα στὴν Τροία καὶ τὰς Καλύδνας. 'Ήσαν δὲ οἱ Καλύδνες, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκδοχὴν, ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνος, οἱ ὁποῖες χωρίζονται με ἓνα πολὺ στενὸ πορθμῖσκο. Πολὺ παλὴ ἦσαν ἠνωμένοι καὶ ἔφεραν τὸ ὄνομα Καλύδναι, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν δὲ Λερό-κάλυμνος.

Κάποτε ἐφθασαν στὸ νησί οἱ Δωριεῖς, πὺ τοὺς διεδέχθησαν οἱ 'Ιῶνες, φερμένοι ἀπὸ τὴ Μίλητο. 'Επὶ αἰῶνες ἡ Μίλητος ἀσκούσε τὴν ἐπικρασίαν τῆς στὸ νησί.

Οἱ Λέριοι ἔλαβαν μέρος μαζί με τοὺς ἄλλους 'Ελληνες τῆς Μικρᾶς 'Ασίας στὴν 'Ιωνικὴ ἐπανάστασι κατὰ τῶν Περσῶν. 'Αλλὰ ἡ ἐπανάστασι κατέρρευσε καὶ οἱ Πέρσες κυρίευσαν τὸ νησί. Ὁ Μέγας 'Αλέξανδρος τὸ ἀπελευθέρωσε. Κι' ὕστερῶτερα φαίνεται ἔντονη ἡ ἐπίδρασι τῶν

Πτολεμαίων. Ἀλλὰ ἡ ἀλληλοσύγκρουση τῶν ἐπιγόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὠδήγησε στὴν ἐξάντληση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατώρθωσαν εὐκόλα νὰ ἐπικρατήσουν καὶ κατέλαβαν τὸ νησί.

Υστερότερα οἱ Βενετσιάνοι καὶ οἱ Γενοβέζοι τριγυρνώντας στὸ Αἶγατο κατακτούσαν διαδοχικὰ τὸ νησί. Κάποτε ἐφθασαν οἱ Σταυροφόροι Φράγκοι κι' ἐδραίωσαν μιὰ κατοχή πού διήρκεσε ἑκατοντάδες χρόνια.

Τὸ 1522 μ. Χ. δταν ὁ Σουλεῦμάν ὁ Μεγαλοπρεπὴς ἐπραγματοποίησε τὴ μεγάλη του ἐκστρατεία κατὰ τῶν ἱπποτῶν κυριεύθηκε κι' ἡ Λέρος μαζί με τ' ἄλλα Δωδεκάνησα. Κι' ἡ τουρκικὴ κατοχὴ σημεῖωσε ρεκόρ. Διατηρήθηκε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη. Ὡστόσο οἱ Λέριοι βοηθήσαν ὅσο μπορούσαν τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση. Τὰ λιμάνια τοῦ νησιοῦ ἦσαν καταφύγια καὶ ὀρμητήρια τῶν ἐλληνικῶν πλοίων. Καὶ μετὰ τὴν ναυμαχία τοῦ Γέροντα τὸ 1824 οἱ κάτοικοι ξεσηκώθηκαν μ' ἐπικεφαλῇ τὸν Νικόλα Τουμπεκῆ κι' ἔδιωξαν τοὺς Τούρκους. Ἀλλὰ τὸ κίνημά του λίγο μετὰ κατέρρευσε καὶ τὸ νησί περιήλθε καὶ πάλι στοὺς Τούρκους.

Τὸ 1912 φθάνουν στὴ Λέρο οἱ Ἴταλοί, σὰν ἀπελευθερωτές. Πολὺ γρήγορα ὅμως ἐκδηλώνεται ὁ πραγματικὸς τους σκοπός. Στερεώσανε τὴν κατοχὴ τους σὲ ὅλα τὰ Δωδεκάνησα. Εἰδικὰ στὴ Λέρο δημιουργήσανε ναυτικὴ βάση στὸ Λακκί, σκάψανε ὅλα σχεδὸν τὰ βουνά, ἐγκαταστήσανε ἀποθήκες κι' ἄρχισαν νὰ χτίζουν μιὰ νέα πόλη, τὸ Πόρτο—Λάγκο, πού σήμερα λέγεται Λακκί.

Κάποτε, τέλος, ἐφθασε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ὥρα.

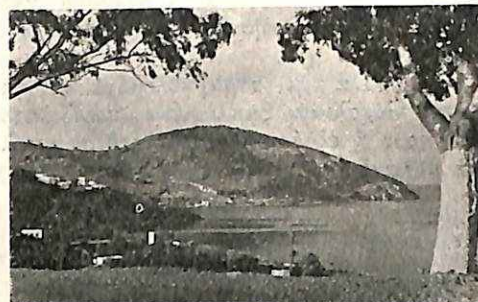
Μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον τὸ νησί ἀπελευθερώθηκε καὶ μαζί με τ' ἄλλα Δωδεκάνησα ἐνσωματώθηκε στὴν Ἑλλάδα τὴν 7 Μαρτίου 1947.

III. Ἡ σημερινὴ Λέρος.—Ἡ σημερινὴ Λέρος εἶναι ἓνα μίγμα μοντέρνας κατασκευῆς καὶ γραφικοῦ στοιχείου. Ἡ Ἀγία Μαρίνα πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ καὶ πυκνοκατοικημένη εἶναι ἀμφιθεατρικὰ χτισμένη καὶ στὰ περισσότερα σπίτια της δεσπόζει ἡ Αἰγαιοπελαγίτικη ἀρχιτεκτονικὴ. Ἐλάχιστα εἶναι τὰ κτίρια μὲ μοντέρνα γραμμὴ ὅπως τὸ Γυμνάσιο, τὰ δι-

οικητικὰ καταστήματα καὶ λίγα σπίτια. Ἀντίθετα στὸ Λακκί, ὅλα τὰ σπίτια, τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ καταστήματα καὶ τὰ διοικητικὰ μέγαρα εἶναι μοντέρνα.

Στὴν Ἀγία Μαρίνα οἱ δρόμοι εἶναι ἀσφαλτοστρωμένοι ἢ πλακόστρωτοι, ἀλλὰ σχετικὰ στενοί. Στὸ Λακκί αἱ λεωφόροι εἶναι πλατείες, ἀσφαλτοστρωμένες καὶ πλασιωμένες ἀπὸ δενδροστοιχίες. Παντοῦ εἶναι καθαρά. Παντοῦ ὑπάρχει πράσινο. Παντοῦ πλᾶξ μοναδικὴς σὲ ὁμορφιά, πεντακάθαρες, ἀσύγκριτες.

Ἐχει πολλὰς ἐξοχές, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραθαλάσσιες, ὅπως τὸ Παρθένι, ὅπου ὑπάρχουν ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς παρθένου Ἀρτέμιδος ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Παρ-

ΛΕΡΟΣ. Ἀπὸ τὴν

θῆνι καὶ τὰ Ἀλινδα στὸν κόλπο τῆς Ἀγίας Μαρίνας, τὸ Λακκί, τὰ Λέπιδα καὶ τὰ Τεμένια στὸν κόλπο τοῦ Λακκιοῦ, τὸν Δρυμῶνα καὶ τὴν Γούρνα, στὸν δμώνυμο κόλπο τῆς Γούρνας.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐξοχὲς δίδουν στὸ νησί μὲ τὴν γραφικότητά τους μιὰ ιδιαίτερη ὁμορφιά.

IV. Τουρισμός—ἀξιοθέατα.—Ἡ Λέρος ἔχει πολλὰ ξενοδοχεῖα Β' καὶ Γ' κατηγορίας καθαρῶτα. Στὸ Λακκί εἶναι τὸ Δημοτικόν, τὸ Διεθνές, τὸ Ἀθῆναι, τοῦ Καῆρη, τοῦ Καρζούλου καὶ τοῦ Ν. Ζαχαρίου. Στὴν Ἀγία Μαρίνα τὸ ΣΙΖΑ, Ζαχάκαστη καὶ Κυρ. Ἡλία καὶ στὰ Ἀλιστα ὁ Δημοτικὸς Ξενών. Συνεχῶς γίνονται νέα ξενοδοχεῖα καὶ ὅλα μαζί σήμερα συγκεντρώνουν πάνω τῶν 400 κλινῶν. Ὑπάρχουν πολλὰ καὶ καλὰ ἐστιατόρια καὶ 6 κέντρα χοροῦ. Ἐπίσης ζαχαροπλαστεῖα καὶ καφενεῖα. Ἡ Λέρος εἶναι σήμερα ἓνα ἀπὸ τὰ πέντε σημαντικώτερα τουριστικὰ νησιά τῆς Δωδεκανήσου. Ἐχει ὀδικὸ δίκτυο 100 χλμ. καὶ

25 αὐτοκίνητα Δημ. χρήσεως.

Φιλόξενοι οἱ Λέριοι, συνεχιστὲς τῆς πανάρχαιης παραδόσεως, δὲν ἀφήνουν εὐκαιρία γιὰ ν' ἀποδείξουν τ' ἀγνὰ κι' εὐγενικά τους αἰσθήματα.

Χιλιάδες ἐπισκέπτες φθάνουν κάθε χρόνο στὴ Λέρο, ἡμεδαποὶ καὶ ἄλλοδαποί.

Οἱ φυσικὲς ὁμορφιὲς τοῦ νησιοῦ καὶ οἱ ἀνέσεις πού συνεχῶς τελειοποιοῦνται ἀποτελοῦν τοὺς σπουδαιότερους παράγοντας ἐνισχύσεως τοῦ τοπικοῦ τουρισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ συνεχεῖς φροντίδες τῶν ἀρχῶν καὶ οἱ φιλόξενοι κάτοικοι τοῦ νησιοῦ εἶναι σπουδαῖοι συντελεστές τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ.

Ἡ Λέρος δίνει χαρά, δροσιὰ καὶ γοητεία στὸν ἐπισκέπτη. Ὁ ἐπισκέπτης τριγυρνώντας τὰ βουνά, τοὺς κάμπους καὶ τοὺς γραφικοὺς κόλπους, νοιώθει μιὰ ξενοιασιὰ καὶ ἀτενίζοντας τὴν ἀπεραντὴ σὺνῃ τῆς γαλάζιας θάλασσας γαληνεύει μέσα στὶς πιδ εὐχάριστες ἐντυπώσεις. Παντοῦ ἐπικρατεῖ τὸ τραγούδι καὶ τὸ κέφι, παντοῦ ζωντάνια καὶ ὁμορφιά.

Ὁ ἐπισκέπτης ἔχει νὰ ἰδῇ καὶ νὰ παρατηρήσῃ πολλὰ. Ἐκτὸς τῶν γραφικῶν καλλωπῶν τοῦ νησιοῦ στὴν πλατεία τοῦ Πλατάνου, στὸ κέντρο τῆς πρωτεύουσας τοῦ νησιοῦ Ἀγίας Μαρίνας, ὑπάρχουν ἀξιόλογα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται στὴ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη.

Στὴ Βιβλιοθήκη ὑπάρχουν ἐπίσης σπάνιες ἐκδόσεις βιβλίων ὅπως εἰδικῶς γράφουμε σὲ ἄλλες στήλες.

Ἀρχαιολογικοὶ χώροι ἔχουν ἀνακαλυφθῇ στὴν περιοχὴ Παρθενιοῦ καὶ Προύζε, ὅπου ὅμως δὲν ἔγιναν ἀνασκαφές. Οἱ Βυζαντινοὶ ἔχουν ἀφήσει πολλὰ μνημεῖα τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, (ναοὺς καὶ μοναστήρια). Ἐσχωρίζεῖ ἡ Παναγιά τοῦ Κάστρου, γιὰ τὴν ὁποία γράφουμε σὲ ἄλλη στήλη καὶ τὸ Παλαιόκαστρο. Ὁ Ἅγιος Θεολόγος τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ ἡ Ἀγία Αἰκατερίνη.

Στὴν περιοχὴ τῶν Ἀλιντῶν ὑπάρχει ἓνα κτίριο πού οἱ Λέριοι τὸ δείχνουν μὲ υπερηφάνεια καὶ ὁ Δῆμος τὸ συντηρεῖ σὰν μνημεῖο. Εἶναι ἡ ἐπαυλὶς πού κτίστηκε ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιο, ὁ ὁποῖος ἐφθανε κάθε καλοκαίρι στὴν Λέρο καὶ παραθέριζε στὴν

γραφικὴ τοποθεσία τῶν Ἀλιντῶν.

Στὸ μεγάλο λιμάνι τοῦ Λακκιοῦ θρίσκεται ὁ ὑγρὸς τάφος τοῦ δοξασμένου ἐλληνικοῦ πολεμικοῦ «Βασίλισσα Ὀλγα», πού συθίστηκε τὴν 26 Σεπτεμβρίου τοῦ 1943 ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς.

V. Ἑορτὲς—ἔθιμα—λαογραφία.—

Τὸ καλοκαίρι μὲ ξεχωριστὴ γραφικότητα γίνονται οἱ ἐορτασμοὶ τῆς Παναγίας καὶ τῶν διαφόρων Ἀγίων.

Ἡ μεγαλύτερη γιορτὴ εἶναι ἡ τῆς Παναγίας τοῦ Κάστρου, πού εἶναι καὶ ἡ πολιοῦχος τοῦ νησιοῦ. Οἱ ἄλλες γιορτὲς τῶν διαφόρων Ἀγίων εἶναι τῆς Ἀγίας Μαρίνας (17 Ἰουλίου), τοῦ Προφήτου Ἡλίου (20 Ἰουλίου), τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος (27 Ἰουλίου), τοῦ Χριστοῦ (στὸν Πλάτανο στὶς 6 Αὐγούστου), τοῦ Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου) καὶ τῆς Ἀγίας Κιουρᾶς (Ἀγίας Κυρᾶς) (στὶς 20 Ὀκτωβρίου).

Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν θρησκευτικῶν ἐορτῶν, γίνεται ἡ τοπικὴ ἐορτὴ ΑἸΛΙΝΤΑ πού ὀργανοῦται ἀπὸ τὸν Δῆμον κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου, μὲ ἱστιοπλοῖκους καὶ κολυμβητικοὺς ἀγῶνες, Λεριακοὺς χοροὺς καὶ πυροτεχνήματα πού καταλήγουν σὲ νησιώτικο γλέντι.

Ἡ Λέρος εἶναι πλούσια σὲ λαογραφία καὶ τοπικὰ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα τηροῦνται ἀπὸ τὸ λαὸ μὲ θρησκευτικὴ προσήλωση.

Σημειώνουμε δύο ἀξιοπεριέργα ἔθιμα συνδεδεμένα τὸ ἓνα μὲ τὶς γιορτὲς τῆς Ἀποκριᾶς καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸ κληρονομικὸ καὶ οἰκογενειακὸ δίκαιο.

α) Κατὰ τὶς Ἀποκριὰς διάφοροι αὐτοσχέδιοι ποιητὲς ἄνδρες καὶ γυναῖκες συνθέτουν διάφορα δίστιχα, τὰ ὁποῖα ἀποστηθίζουν παιδιὰ μασκαρεμένα μὲ σκοπὸ, περιερχόμενα διάφορα σπίτια πού γιορτάζουν, νὰ σκτιρίσουν τοὺς νεονύμφους τοῦ ἔτους ἐκείνου.

β) Τὸ δεύτερο ἔθιμο εἶναι γενικῶς γνωστὸ στὴ Δωδεκάνησο καὶ συνίσταται στὸ ὅτι τὰ ἄρρενα παιδιὰ δὲν λαμβάνουν πατρικὴ ἀκίνητη καὶ κτηματικὴ περιουσία ἀλλὰ μόνον οἱ θυγατέρες. Μὲ ἄλλες λέξεις ὅλη ἡ ἀκίνητη περιουσία στὴ Λέρο, (σπίτια, ἀγροκτήματα κλπ) ἀνήκουν στὶς γυναῖκες, οἱ ὁποῖες διαδοχικὰ τὴν διαθέτουν στὶς θυγατέρες τῶν κ.ο.κ. Ἄν ἓνας Λέριος ἀποκτήσῃ ἰδίαν οἰκίαν ἢ

κτῆμα ὀφείλει νὰ τὸ δώσῃ ὡς προικῶν
στὴν θυγατέρα του καὶ ὄχι στὸν υἱόν του.
Κι' ἔτσι καταλήγει ὥστε ὅλη σχεδὸν ἡ
κτηματικὴ περιουσία στὴ Δέρο ν' ἀνήκει
ὡς ἀναπαλλοτρίωτον ἀγαθὸν στὶς γυναῖκες.

Παραθέτουμε παρακάτω μερικούς στίχους των τραγουδιών της Λέρου που μοιάζουνε σὰν Κρητικές μαντινάδες:

1. Ἐρωτικά.

Μὴ μὲ καταδικάσετε πού τραγουδῶ τὴ
νύχτα
ἢ ἀγάπη μου μ' ἀρνήθηκε κι' ἔχω καὶ μὲ
καὶ πίκρα.

Φωτιά 'χω μέσ' στα στήθη μου και πα-
ραμέσα δρύση
τρέχει το χυρό το νερό, μα δέν μπορεί
να σβύση.

Ὅσο θὰ ζῶ θέλω νὰ ζεῖς κι' ὅσο νὰ στα-
 κεις νᾶμαι
 κι' ὅταν ἐσύ ψυχομαχᾷς μαζὶ στὸν Ἀδὴ
 πᾶμε.

2. Μοιρολόγι.

Ἐοὐράνῃ λυπήσου με τὰ δάκρυα ποὺ
 γιὰτ' εἶναι περισσότερα ἀπ' τὸ νερὸ ποὺ
 πίνω.

3. Τοῦ γάμου.

Σάν ταμπακέρα τοῦ πασᾶ εἶν' τοῦτη δῶ
οὐδ' ἄνεμος τὴν ἀγγιξεν, οὐδ' ἥλιος τὴν
ἐθώρει.

Νύφη μου τ' οὐρανοῦ κλειδί, τοῦ παρα-
δείσου θρόνου
ἀνάμεσά σ' ὄλες τίς νιῆς στέχεις σάν κυ-
παρίσσι.

VI. Σπόρ—ιδρύματα.—Στὴ Λέρο ὑπάρχουν ὅλες οἱ προϋποθέσεις γιὰ κωπηλασίαν, καλύμνησιν καὶ ποδηλασίαν, πού ἀποτελοῦν τὰ προσφιλέστερα σπόρ τοῦ παραθεριστικοῦ κόσμου.

Στὸ Λακκί ὑπάρχει ποδοσφαιρικό καὶ ἀθλητικὸ γήπεδο πρὶν θεωρεῖται ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τῆς Δωδεκανήσου.

Ἐπίσης υπάρχει ἄρθρον κυνήγι στὸ
γῆσι.

Κοντά στο Λακκί, δίπλα στη γραφική ακρογιαλιά υψώνεται το κτιριακό συγκρότημα των Βασιλικών τεχνικών σχολών. Τὰ κτίρια αυτά (περίπου 60, έξω από τους τετραώροφους) ἀνέγχαν ἄλλοτε στο μέγαλο Ἰταλικό ναύσταθμο καὶ Ἀερολιμένα. Παρεδόθησαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

ρωση στο Βασιλικό Έθνικό Ίδρυμα καλ
τόν Μάρτιο του 1949. στέγασαν τις Σχο-
λές. Από τότε έως σήμερα 16.000 πε-
ρίπου Έλληνόπουλα πήραν το τεχνικό
δίπλωμα γεμάτα ένθουσιασμό. Σήμερα οι
Σχολές έχουν 440 μαθητές που ειδικεύ-
ονται σε 14 τέχνες.

Οἱ ἐγκαταστάσεις τῶν Σχολῶν, τίς
ὁποῖες ἀξίζει νὰ ἐπισκεφθῇ κανεῖς, εἶναι
τέλειες μὲ αἰθουσες διδασκαλίας, κοιτώ-
νες, γραφεῖα, ἐργαστήρια καὶ χώρους ψυ-
χαγωγίας. Γῆπεδα μὲ ἀθλοπαιδιῆς καὶ
ἄλλους, πλασιώνουν τὸ συγκρότημα ποῦ
λειτουργεῖ ὑποδιεγματοκῶς.

Οἱ Σχολᾶς ἔχουν δική τους φιλαρμονική ἀπὸ νεαροὺς τροφίμους καὶ ψαλμοῦσι τὸν Κύριον.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Ἱδρυμα αὐτὸ ὑπάρχουν ἀκόμη στὴ Λέρο κι' ἄλλα. Τὸ Νοσοκομεῖο τοῦ νησιοῦ, ἡ Ἀποικία Ψυχोπαθῶν, τὸ Ἀσυλὸ Ἀνιάτων καὶ τὸ παρὰ-τημα τοῦ Ἀσκληπείου τῆς Βούλας. Ἀθηνῶν ἔβου τὸ παιδάκιμα βρίσκουν θεραπεία μέσα σ' ἕνα ἰδεώδες περιβάλλον.

Ὁ ἐπισκέπτης τῆς Λέρου μπορεῖ ν' ἀποταθῇ στὴν τοπικὴ Τουριστικὴ Ἐπιτροπὴ ποὺ σήμερα προεδρεύεται ἀπὸ τὸν Δήμαρχο κ. Μ. Καρανικόλα καὶ ἔχει, Ἀντιπροεδρὸ τὸν κ. Ἰάκωβο Δημητριάδη, δημοσιογράφου.

Α. Χ.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΕΡΟΥ

Τὸ βιβλίον εἶναι τὸ κριτήριον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν, τῶν ἔθνων. Ὅσον περισσότερο τὰ ἄτομα ἢ κοινωνία καὶ τὰ ἔθνη εἶναι προηγμένα, τόσοον περισσότερο κυκλοφορεῖ, ὑπάρχει καὶ ἀναγιγνώσκεται τὸ βιβλίον καὶ μάλιστα τὸ καλὸν βιβλίον καί, ὅσον περισσότερο εἶναι πολιτισμένη μιὰ κοινωνία τόσοον καὶ περισσότεροι δημόσιοι, δημοτικαί, ἰδιωτικαὶ βιβλιοθήκαι ὑπάρχουσι. Αὐτὰ μᾶς διδάσκει γενικώτερον ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, εἰδικώτερον δέ, ἡ ἱστορία τῶν βιβλιοθηκῶν ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Βαβυλωνιοί, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Χετταῖοι καὶ ἄλλοι, μᾶς λέγει ἡ σκα, πάνη τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ ἡ ἱστορία εἶχον περιφήμους βιβλιοθήκας, ἔγκατεστημένας ἕνεκα τῆς ἱερότητος τοῦ βιβλίου, εἰς τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς ναοὺς των. Οἱ δὲ Ἕλληνες, οἱ πρωταθληταὶ τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ νοῦ ἀπὸ τοῦ Πεισιστράτου ἔδρουν βιβλιοθήκας δημοσίας. Καὶ ἰδιῶται εἶχαν βιβλιοθήκας ὅπως ὁ Πολυκράτης εἰς τὴν Σάμον ὁ Νικοκράτης εἰς τὴν Κύπρον, ὁ Εὐρύπιδης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὰς Ἀθήνας.

Πολύ καλῶς ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου ὡς παράγοντος τοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε εἰς τὴν Σκῆψιν τῆς Μ. Ἀσίας ὑπάρχει βιβλιοθήκη μὲ συλλογὴν μόνον καὶ μόνον ἔργων Ἀριστοτέλους, εἰς τὴν Πέργαμον ἡ περίφημος βιβλιοθήκη τοῦ Πτολεμαίου Σωτήρος, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ βιβλιοθήκη, τὴν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰλίου Ἀδριανοῦ.

Πρέπει νά εἶναι γνωστόν ὅτι καί τὸ Ἑλληνικώτατον Βυζάντιον δὲν ὀστένησεν εἰς τοῦτο· ὑπῆρχον πολλὰ βιβλιοθήκη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὰ σχολεῖα, πάντες γνωρίζουσι τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην τοῦ μεγάλου Φωτίου.

Αὐτὴν τὴν μεγάλην κληρονομίαν τῆς πνευ-
ματικῆς Ἑλλάδος ἄφηνον οἱ Βυζαντινοὶ
ἡμῶν πρόγονοι, ὅταν ἔπιπτε τὸ προπύργιον
τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.
Κων/πολις εἰς τοὺς Τούρκους καὶ αὐτὴν ἡ
πνευματικὴ Ἑλλὰς μετὰ τὴν πῦρσιν τῆς
βασίλειδος τῶν πόλεων ἀναγένητα τὴν Δύ-
σιν, διότι μετέβαινον μὲ τὸν Ὁμηρον μὲ
τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Πλάτωνα εἰς τὰς χεῖ-
ρας καὶ ἔδιδον τὸ νόημα, τὸ ἀληθινὸν νό-
ημα, τῶν Ἰδανικῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Μεγάλης αξίας επίσης ἦσαν κατὰ τὰς παραμονάς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, αἱ βιβλιοθηकाὶ τῆς Πάτμου, τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ Μετσόβου, Μοσχολέως, τοῦ Τυργοβιστίου, τῆς Κων/πόλεως, τῆς Σμύρνης ὡς καὶ ἡ Ἱδιαιτικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ.

Τὸ βιβλίον εἶναι ὁ κανὼν ἀκμῆς ἢ πα-

ρακμῆς, διότι ἐκάστη καλὴ ἐποχὴ τῆς πνευματικότητος τοῦ ἀνθρώπου καλὰ βιβλία παρουσιάζει, ἐνδὲ ἀντιθέτως εἰς ἐποχὰς καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ἐκπίπτει ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς, ἢ ἀκκὸν βιβλίον εἰς περιεχόμενον ἔχοντες, ἢ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὸ βιβλίον τὸν καλὸν σὺντροφον τὸν φωτεινὸν παραστάτην αὐτὸν ὁ ὁποῖος μᾶς μορφώνει, μᾶς δημιουργεῖ τὸν χαρακτῆρα, μᾶς κἀμένη κατόχους τῆς πορείας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος εἰς τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου αὐτόν, ὁ ὁποῖος μᾶς δεικνύει τὴν κατεύθυνσιν εἰς ἠθικὴν καὶ ἀνθρωπισμόν.

“Ὅθεν ἡ ἀγάπη, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ με-
λέτη τοῦ βιβλίου δὲν εἶναι μόνον πρᾶξις
πολιτισμοῦ, ἀλλ’ εἶναι ἐκδηλώσεις Ἑθνικαί,
διότι ἡ Ἑλλάς τοῦ Μαραθῶνος μὲ τοὺς
ἀθάνατους λόγους ἐνὸς Ὁμήρου «εἰς οἴω-
νός ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ Πάτρις» κατέ-
κτησεν τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου, διότι
οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου μὲ τὸ Εὐαγ-
γέλιον καὶ τὸν Σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐ-
νίκων τοὺς ποικιλνύμους βαρβάρους, διότι
τὸ Ἔθνος εἰς τοὺς χρόνους τῆς σκλαβιάς
ἔχον ἀνὰ χεῖρας τὸ καρυσφύλι καὶ τὸ γι-
αταγάνι ἤκουε τῶν προγόνων τὰ ἄχραντα
βιβλία νὰ φωνάζουν «Μὴ σκιάζεσθαι στά-
σκότη, ἡ Λευτεριά σὰν τῆς αὐγῆς τὸ φεγ-
χόβολο ἀστέρι τῆς νύκτας τὸ ξημέρωμα θά-
φει».

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Λέρου, μία τῶν παλαιότερων βιβλιοθηκῶν παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ εἶδος τῶν βιβλίων τῆς, τὰ ὁποῖα τακτοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Α. Σεραφετινίδου, κατὰ γενικὸν εὐετήριον, κατὰ συγγραφεῖς καὶ χρονολογίαν ἐκδόσεως κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σημερινὸν μεθοδικὸν σύστημα βιβλιοθηκονομίας, προσφέρονται εὐχερῶς εἰς τὸν μελετητὴν καὶ ἐρευνήτην.

Περιλαμβάνει ἐν συνόλῳ 1479 βιβλία
καὶ πλεῖστα χειρόγραφα μεταξύ τῶν ὁποίων
πλείστας σπανίας ἐκδόσεις.

Τὰ βιβλία τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Δήμου ἀνηκόν ποτε εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Παναγιᾶς τοῦ Καστροῦ, ἥτις ὑπέρκειται εἰς ὕψος 600 ποδῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀπίτιος, ἄδηνον πότε κτησθεῖσα, πάντως πρὸ τοῦ Ἰουνίου 1087, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ χρυσόβουλον τοῦ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ, ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀδამαντίου Χαραμῆ, ἐπίσης τῆς ἄλλοτε ὑπαρχούσης ἐν Λέρῳ, Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, δωρεῶν τοῦ Δήμου Λέρου, τοῦ Δημάρχου Λέρου κ. Π. Ρούσσου, τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργείου Παιδείας διὰ τοῦ θερμοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Γεν. Γραμματέως αὐτοῦ κ. Γεωργιούλη, τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Βιβλιοθηκῶν κ. Σολδάτου, τῶν κ. κ. Μ. Καλογερόπουλου, Π. Μπελένη, τοῦ Λεριανοῦ Σουλ-

λόγου SEATTLE και αποστολών έξ 'Αθηνών έκ μέρους Λερίων.

Τακτοποιημένη σήμερα η βιβλιοθήκη του Δήμου Λέρου πρέπει ν' αποτελέση σημαντικόν γεγονός διά τόν τόπον, διότι είναι έργον 'Εθνικόν, 'Θρησκευτικόν, έργον πολιτισμού εις τό ώραιόν τουτο νησάκι.

Είναι μία μεγάλη αλήθεια, όταν ειπή τις ότι η βιβλιοθήκη αυτή περιέχει πραγματικούς θησαυρούς εις εκδόσεις κλασσικών συγγραφέων, ένεκα του οπανίου της εκδόσεως των βιβλίων της 'Εκκλησιαστικής γραμματολογίας, όλίγα έτη από της ανακαλύψεως της τυπογραφίας υπό του Γουτεμβέργιου και του Φούστ, όπως αι έπιστολαί διαφόρων Φιλοσόφων εκδόσεως Βενετίας τώ 1499, τό περί εκκλησιαστικής Ιεραρχίας εκδόσεως Βασιλείας Δ. 'Αεροπαγίτου τώ 1539, τά Γεωπονικά του 'Αριστοτέλους εκδόσεως Βασιλείας κατά την αυτήν χρονολογίαν. τας κωμωδίας του 'Αριστοφάνους εκδόσεως Βενετίας τώ 1548, του Εύριπίδου εκδόσεως Βασιλείας, τώ 1544, τά 'Ελληνικά έπιγράμματα εκδόσεως Φλωρεντίας μετά των «έν πίστει κεκοιμημένων», εκδόσεως Βερώνης τώ 1531, τά 'Απαντα του Μεγάλου Βασιλείου εκδόσεως Βασιλείας τώ 1551, τας έξηγήσεις τας παλαιάς Οίκουμενίου και 'Αρέθα εκδόσεως Βερώνης τώ 1532, τά πολιτικά του 'Αριστοτέλους εις την περίφημον έκδοσιν της Φλωρεντίας τώ 1552, του Δημοσθένους τούς λόγους εκδόσεως Παρισίων τώ 1570, την Συγγραφην Θουκυδίδου, τά 'Απαντα Ξενοφώντος εκδόσεως Φλωρεντίας τώ 1527. 'Η βιβλιοθήκη της Λέρου έχει την εύτυχίαν νά έχη του Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας έρμηνείαν εις τά τέσσαρα Εύαγγέλια εκδόσεως Ρώμης τώ 1542, την Παλαιάν και Νέαν Διαθήκην κατά τούς έβδομήκοντα εκδόσεως 'Αμστελοδάμου τώ 1725, την Παλαιάν και Νέαν Διαθήκην εκδόσεως Βενετίας εκδοθείσαν παρά του Νικολάου Γλυκύ τώ 1687. τούς όγκώδεις τόμους των 'Απάντων 'Ιωάννου του Χρυσοστόμου εκδόσεως ΕΤΟΝΑΕ τώ 1612 έξ όκτώ τόμων. έκ των όποιών από βέβηλον χείρα έκλάπησαν ό δεύτερος και ό όγδοος τόμος, έχει του σοφού Δοσιθέου τό όγκώδες έργον περί των 'Ιεροσολύμοις Πατριαρχεόντων.

'Εν τή βιβλιοθήκη υπάρχουν, ως θά παρατήρησι τις, εις τόν κατάλογον, πολύτιμοι εκδόσεις των τυπογραφείων του 'Αλδου, της Ρώμης, της Βενετίας, της Βερώνης, της Φλωρεντίας, των Παρισίων, της Βασιλείας του 'Αμστελοδάμου, των Πατριαρχείων της Κων/πόλεως και 'Αντιοχείας, της Λειψίας. εκδόσεις 'Ιασιώ και των Taughnitz, Maio, Musgravii, Levarii, του Γαζή, του Θ. Κορυδαλλεως, του Gail, των τυπογραφείων Γ. Βενδότη, 'Ιωάννου Σχαϊμπλ, Γκαρμπολά, Ν. Γλυκύ, Γρηγορά του έκ Δωδώνης, Βρεϊζχκωφ, Α. 'Ιουλιανού.

'Εκτός των αναφερθεισών εκδόσεων και συγγραμμάτων έχομεν περιφήμους εκδόσεις εις την Ρωσικήν, πρό του νυν καθεστώτος, τούς τίτλους των όποιών απέδωσαμεν εις την 'Ελληνικήν, παρεμβάλλοντες έν τή παρούση εκδόσει έν μεταλλογραφηματι τούς εις την Ρωσικήν τίτλους των.

'Η βιβλιοθήκη δέν ύστερεί εις εκδόσεις Λατινών συγγραφέων, ως του Σαλουστίου, Κικέρωνος, Τ. Λιβίου 'Ορατίου και άλλων.

Περίφημοι είναι αι εκδόσεις αι Γαλλικάι, αι πλείσται των όποιών είναι του οίκου Hachette et Cie και αι όποιαι άνήκον εις την βιβλιοθήκην 'Αδαμαντίου Χαρχμη, έχουσι σχέσιν με την αρχαίαν 'Ελληνικήν φιλολογίαν, την Ιστορίαν, την γλωσσολογίαν και γενικά τόν πολιτισμόν, όπως π.χ. η Grammaire Comparee του Francois Bopp συγκριτική γραμματική των γλωσσών των 'Ινδοευρωπαίων, του Α. Bailla Manuel pur l' tude des racines Grecues et Latines, του A. Hovelaggue la Linguistique, του E. Litte Historie de la langue Francaise, του M. Muller la Science du langage, του A. Pictet les origines Indoeuropee eunes του W. Wihlney Lavie du langage του Condillac Oevres completes, του J. Demogeot Historie de la literat. Francaise, του P. Rabelais Oguvres de Rabelais, του J. Racine, M. Villeman la Republique de Ciceron του M. Breal Melanges de Muthologie et Sincuistique του P. Beron Metheorologie Simplifice του Dapper Description exagte desisles des l' archipel et de qhelques autre adjacentes, του Colin clef de l' Histoire de la comedie Grecue, του A. Coenat la poesie Alexandrine, του R. Drumou de Theatre des Grecues, V. Cqusin Histoire generale de la philosophie des Grecs. του A. Sefevre la philosophie του A. Humbold Cosmos essai d' une description phusique du monde, του E. Curtius Histoires Greque και άλλα.

Πρέπει νά σημειωθή ότι υπάρχουν πολλά βιβλία, σχεδόν όλόκληρη βιβλιοθήκη έργων Ιατρικής έπιστήμης.

Δέν έλλείπουν από την βιβλιοθήκην έργα εκδοθέντα μετά την άπελευθέρωσιν της 'Ελλάδος ποικιλία λεξικά, ως η κίβωτος της 'Ελληνικής γλώσσης εκδοθέν εις τό πατριαρχικόν τυπογραφείον έν Φαναρίω χάριν της 'Ελληνικής νεολαίας, τά άτακτά 'Αδ. Κοραή, τό Ιστορικόν λεξικόν εκδόσεως Βενετίας τώ 1643, τό λεξικόν των φράσεων εις την Ιστορίαν Θουκυδίδου, τό λεξικόν της 'Ελληνικής γλώσσης Α. Γαζή, τό Dictionarium (Graeco Latinum εκδόσεως Βασιλείας τώ 1567 και άλλα.

Διά τόν κατ' έξοχήν γεωργικόν πληθυσμόν της νήσου υπάρχουν εκδόσεις της Γεωργικής εταιρείας της 'Ελλάδος, αι όποιαι θά αποβώσιν πολύτιμοι εάν οι κάτοικοι της νήσου συνηθίσωσι νά μελετώσι

τό βιβλίον. 'Εκείνο όμως τό όποιον προκαλεί Ιδιαίτεράν συγκίνησιν εις τόν ασχολούμενον περι της βιβλιοθήκης Λέρου, είναι τά εκδοθέντα βιβλία από 'Ελλήνας λογίους και τυπογράφους εκτός της 'Ελλάδος από τόν 15ον αιώνα κι' έξής καθώς και τό γεγονός ότι τά βιβλία εκράτησαν άπότρητον την Δωδεκανησιακήν 'Ελληνικωτάτην ψυχήν.

'Ως πρός τό πρώτον, σφάλμα μεγάλον έκαμεν, λέγομεν, η Εύρώπη εις τούς μετά τώ 1453 χρόνους πιστεύσασα ότι η 'Ελλάς ή πνευματική έσβυσεν, έχάθη άνεπιστηπτι. Την παρουσίασαν έκβαρβαρωθείσαν, εκπέσασαν πνευματικώς, την έθεώρησαν κατώτεραν και αυτών των 'Εβραίων, όπως την παρουσίασεν κάποιος Sagio, ως αναφέρεται εις τό βιβλίον του 'Ανδρέου Παπαδοπούλου—Βρετού.

Την άλληθριαν όμως άπεκατέστησεν ό Καθηγητής Κρούσιος κατά τά τέλη του 16ου αιώνος διά συγγράμματός του Turco—Graecia, λέγων ότι εις την 'Ελλάδα την υπόδουλον τότε, ύπήρχον λόγιοι άνδρες κάτοχοι της 'Ελληνικής γλώσσης, ότι ύπήρχε φιλοσοφούσα σκέψις και μάλιστα παρέθετε κείμενα έκ των έργων των. "Αν τις έξετάση τόν παρόντα κατάλογον θά εύρη δικαίους τούς λόγους του Κρούσιου και θά προσθήσθι ότι, έφ' όσον εις τόν τόπον αυτόν μελετώνται ό Σωκράτης, ό Πλάτων, ό 'Αριστοτέλης, ό 'Ηρόδοτος, ό Θουκυδίδης, ό Ξενοφών, ό Βασίλειος, ό Χρυσόστομος, ό Φώτιος, οι 'Ελληνες δοξασμένοι και έλεύθεροι θά ζώσιν εις τόν αιώνα ένώ θά λησμονώνται τά γένη των άλλων ανθρώπων. 'Ως πρός δέ τό δεύτερον, λέγομεν ότι τό βιβλίον, τό 'Ελληνικόν και Χριστιανικόν, ήτο ό κύριος συντελεστής, όστις αλώβητον και άπότρητον εκράτησεν την Δωδεκανησιάν ψυχήν επί τούς αιώνας, ώστε νά αρμόζωσιν οι λόγοι του Λυκούργου διά ταύτην. «Ούδ' οίον τ' έστιν ειπεύν ήττησθαι τούς ταίς διανοίαις μη πτήξαντας τόν των έπιόντων φόβον».

'Αλλά και εις τούς έπομένους αιώνας, βλέπομεν διά του βιβλίου νά υπάρχουν 'Ελληνες σοφοί, ήτοι τόν 17ον αιώνα, όπως τουτο βεβαιούσθι 'Αναστάσιος Μιχαήλ εις τό Βραδεμβούργον, διότι μάς αναφέρει διά τούς σοφούς της 'Ελλάδος, διά τας εκδόσεις βιβλίων διά τας βιβλιοθήκας εις την 'Ελλάδα. Πλείστα βιβλία των έποχών αυτών και των μετά έχει η βιβλιοθήκη της Λέρου. 'Η σοφία ή αρχαία, ή μεσαιωνική, της σκλαβιάς και ή νεωτέρα έμελετά εις τό νησί αυτό. 'Υπό τόν νάρθηκα της Παναγίας του Κάστρου και την θερμουργόν έπίδρασιν της καντήλας της, ή 'Ελλάς ή πνευματική της αρχαιότητος, ήτις έφώτισε τόν κόσμον όλον, ή 'Ελλάς του Βυζαντίου ήτις έγαλούρησε και διεμόρφωσε χριστιανικώς και ήθικώς την Εύρώπην και την

άνθρωπότητα, ή 'Ορθόδοξος χριστιανική πίστις με τας αντιπαπικάς της εκδόσεις ή 'Ελλάς σκλαβωμένη με την έλευθέραν ψυχήν της ύπήρχεν εις τό βιβλίον και έλεγεν τούς στίχους του Παλαμά «Μέσα στους ξεχωριστούς ό ξεχωριστός έγώ ειμαι μέσα στής φυλακής τούς διαλεκτούς ό διαλεκτός έγώ του φυλακιστή».

Τά βιβλία της βιβλιοθήκης Λέρου μάς ένθυμίζουν τό δράμα της φυλής εις τό πέραςμα του χρόνου, διότι 'Ελληνικά και Χριστιανικά βιβλία εκτός από την Δύσιν έτυπώνοντο εις τό Βουκουρέστιον, εις τό 'Ιάσιον, εις τό Τυργοβίστιον, εις την Βραϊλαν, εις την Σμύρνην, εις την Κωνσταντινούπολιν, εις την Μόσχαν και την Πετρούπολιν.

Αυτό τό βιβλίον, αυτός ό άγνοηθείς ήρωας, τό 'Ελληνικόν και Χριστιανικόν βιβλίον ένθυμίζει την δημιουργίαν μιας άναγεννήσεως, δηλαδή μάς φωνάζει ότι έδωκε τό νόημα του πνευματικού ανθρώπου εις την Εύρώπην, μάς λέγει ότι ήτο ό 'Ακρίτας ό ακούραστος, όστις έθέρμαινε τας καρδίας διά λόγων μαγικών εις τούς χρόνους της σκλαβιάς. Μάλιστα αυτό τό βιβλίον πηγάζει εις την Δύσιν μετά την πτώσιν της Κωνσταντινουπόλεως ως χειρόγραφον, αυτό διδάσκει την σοφίαν την 'Ελληνικήν εις τόν κόσμον . . .

Δέν λησμονεί όμως τό βιβλίον αυτό την πατρίδα, ήτις έγραψε μέσα του τά άνωτέρω έπιτεύγματα του νοϋ.

Διά τόν λόγον αυτόν ακριβώς από της ανακαλύψεως της τυπογραφίας εργάζονται και δέν πρέπει νά λησμονηθώσι τά όνόματα των Λαονίκου και Ζαχαρία Καλλέργη του Κουνάδου, του Νικολάου Σοφιανού, Μιχαήλ Μαργουνίου, οίτινες ανταγωνίζονται τούς 'Αλδους και άλλους εις την έκδοσιν 'Ελληνικών Βιβλίων, εις την Ρώμην, Βερώναν, Βενετία, Παρισίους, και άλλαχοϋ.

'Οπως άθάνατον ήτο τό 'Ελληνικόν πνεύμα και δέν έπαυσε νά ύπάρχη εις τούς ζοφερούς χρόνους της σκλαβιάς, οϋτω και τό 'Ελληνικόν βιβλίον έτυπώνετο εις την Μοσχόπολιν, εις τά 'Ιωάννινα, εις τό Μέτσοβον, εις την Σμύρνην, εις τας Μακεδονικάς και Θεσσαλικάς πόλεις και εις την Κέρκυραν.

Τά βιβλία ταϋτα έμελέτησαν εκείνοι οι προπάπποι και ένιναν οι σοφοί διδάσκαλοι του γένους. Τά βιβλία των σοφών της σκλαβιάς έτύπωναν οι 'Ελληνες τυπογράφοι και παρεσκεύασαν την 'Ανάστασιν της φυλής. Τά βιβλία αυτά με τά τραγούδια του Ρήγα έμελέτησεν ή φυλή και ένίκησεν τόν θάνατον εις τό πέραςμα του χρόνου.

Της 'Εκκλησίας του Χριστού μάς έτυπώνοντο εις την Βενετίαν από 'Ελλήνες τυπογράφους οίτινες ήλθον διά τόν σκοπόν αυτόν εκεί, όπως ό 'Ανδρέας 'Ιουλιανός, ό Νικόλαος Γλυκύς, ό Νικόλαος Σά-

Η ΚΥΡΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Μιά παράδοση για την Παναγιά του Κάστρου

‘Η Κυρά του Κάστρου είναι η Μεγαλόχαρη. ‘Η παράδοση λέει: Τό Κάστρο τόχαν οι Τούρκοι. ‘Από κεί πάνω ξεβίγλιζαν όλες τις θάλασσες και τις νύχτες φύλαγαν βάρδιες, γιατί έρχονταν κάθε τόσο κλέφτες αρματωμένοι, πότε από την Παρμπαριά, πότε από τό ‘Αλιτζέρι και πότε από πιό κοντά και πατούσαν τό νησί κι ‘άρπαζαν ότι πρόφταιναν· πολλές φορές κλεισθήκαμε στο Κάστρο κι ‘αφήκαμε στα χέρια τους τό νησί.

Μιά μέρα, πού λές, στα χαράματα, η βάρδια είδε μία μικρή βάρκα με φαναράκια πού έρχόταν από την ‘Ανατολή, γραμμή στο Κάστρο από κάτω. ‘Η θάλασσα κάλμα. Σάν κοντόφτασε την καλόιδαν. Παράξενο. Ούτε άνθρωποι φαίνονται μέσα ούτε και κουπιά έλάμναν. Κυλούσε, έτσι δά μόνη της η βάρκα. Πήραν οι δυο στρατιώτες τά ντουφέκια τους και κατέβηκαν στο γιαλό. Είχε ξημερώσει πιά. ‘Η βάρκα ήταν δυο - τρείς πήχες από τη στεριά, σάν έφτασαν οι στρατιώτες, μά έτσι πού πήγαν κοντά η βάρκα τραβήχτηκε μόνη, σάν νάχε δέκα κουπιά. Είδαν στην πρύμνη την Μεγαλόχαρη και μπροστά της αναμμένα δυο κεριά. Τίποτε άλλο. Πώς ταξίδευε η βάρκα; ‘Η Παναγιά των γκιαούρηδων ήταν θαυματουργή.

Τρεχάλα οι στρατιώτες πήγαν στον Καϊμακάμη γραμμή και από κεί, μαζί του στην Μητρόπολη. Σήμαναν όλες οι καμπάνες μαζεύτηκε όλος ο κόσμος. ‘Ο Δεσπότης χρυσοφορέμενος, οι παπάδες ντυμένοι σ’ άσπρα τους, ο Καϊμακάμης, ο Μουλαζίμης, παιδιά με τά ξεφτέρια κι’ ο κόσμος όλος ξεκίνησαν από τη Μητρόπολη και κατέβηκαν στο γιαλό. ‘Η βάρκα ήταν διπλαρισμέ-

νη στη στεριά. Σήκωσε ο Δεσπότης την εικόνα κι’ ο κόσμος τη βάρκα και με ψαλμωδίες γύρισαν στη Μητρόπολη, έκαμαν δοξολογία και θρόνιασαν τη Μεγαλόχαρη.

Τό άλλο πρωί μεγάλο κακό στο Κάστρο. ‘Η εικόνα βρέθηκε στον Μπαρουτχανά, πάνω σ’ ένα βαρέλι μπαρούτι με δυο κεριά μπροστά της αναμμένα. Δεμένους πήγε ο Τσαούσης στον Μουλαζίμη τους δυο στρατιώτες πού φύλαγαν κείνη τη νύχτα· ήταν φανερό πώς έβαλαν την εικόνα στον Μπαρουτχανά πλερωμένοι από τους Γκιαούρηδες· οι στρατιώτες έκλαιαν, όρκίζονταν στον ‘Αλλάχ: κανένας δέν άνοιξε τη σιδερόπορτα του Μπαρουτχανά.

Είδε κι’ απόειδε ο Καϊμακάμης, κι’ άφηκε τους στρατιώτες· κάλεσε τον Δεσπότη, κι’ εκείνος πήρε πάλι την εικόνα. Την θρόνιασαν σ’ άλλη έκκλησιά. Μπορεί νά μή της άρεσε στη Μητρόπολη, είπε ο Δεσπότης.

Τό άλλο πρωί τά ίδια στο Κάστρο. ‘Η εικόνα πάλι στον Μπαρουτχανά και νά κεριά πάλι αναμμένα πάνω στο βαρέλι τό μπαρούτι. Αυτή τη φορά όμως ήταν βάρδια ο ίδιος ο Τσαούσης με δυο στρατιώτες, τά κλειδιά της σιδερόπορτας τά κρατούσε ο ίδιος ο Τσαούσης, η σιδερόπορτα δέν άνοιξε, πώς βρέθηκε μέσα η εικόνα;

Μεγάλο συμβούλιο έγινε στη Μητρόπολη, ο Δεσπότης με τους παπάδες, ο Καϊμακάμης με τό συμβούλιό του, οι Δημογέροντες με τους συμβούλους. Τι νά γίνει, τί νά μή γίνει: μπορούσαν τά κεριά νά κάψουν τον Μπουρατχανά και νά τινάξουν τό Κάστρο, είπε ο ένας, είπε ο άλλος και βγήκε η άπόφαση: η Μεγαλόχαρη θέλει νά θρονιασθή στον Μπαρουτχανά μέσα. Δέν μπορεί νά γίνει άλλοιώς, δέν μπορούμε νά πάμε κόντρα της.

‘Ετσι ο Καϊμακάμης διάταξε κι’ έβγαλαν τά μπαρούτια από τον Μπαρουτχανά και τον παράδωσε στον Δεσπότη, πού θρόνιασε μέσα την Μεγαλόχαρη, πού δέν κινήθηκε πιά από κεί. ‘Υστερα χτίστηκε η έκκλησιά της. ‘Η βάρκα μεταφέρθηκε κι’ αυτή στην έκκλησιά μέσα. «Νά τό χαμαελί μου, αυτό έχει μέσα ξύλο της βάρκας». ‘Ολη η βάρκα χαμαελιά έγινε.

Νά πώς πήρε η Μεγαλόχαρη τό Κάστρο και θρονιάστηκε Κυρά του. ‘Από τότες έρχονται τόσα καϊκια με Χριστιανούς και Τούρκους στη χάρη της, φέρνουν και άρρώστους πού γιατρεύονται την ημέρα κείνη, γιαυτό βλέπεις τους Τούρκους νά φέρνουν τουλούμια λάδι και λιβάνι...

ρος, ο Δημήτριος Θεοδοσίου και τοιαύτας εκδόσεις πλείστας έχομεν έν τη βιβλιοθήκη.

Της τυπογραφίας επί πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρεως του Πατριαρχείου Κων/πόλεως έχομεν βιβλία, όπου βλέπομεν την σοφίαν του άνδρός αυτού.

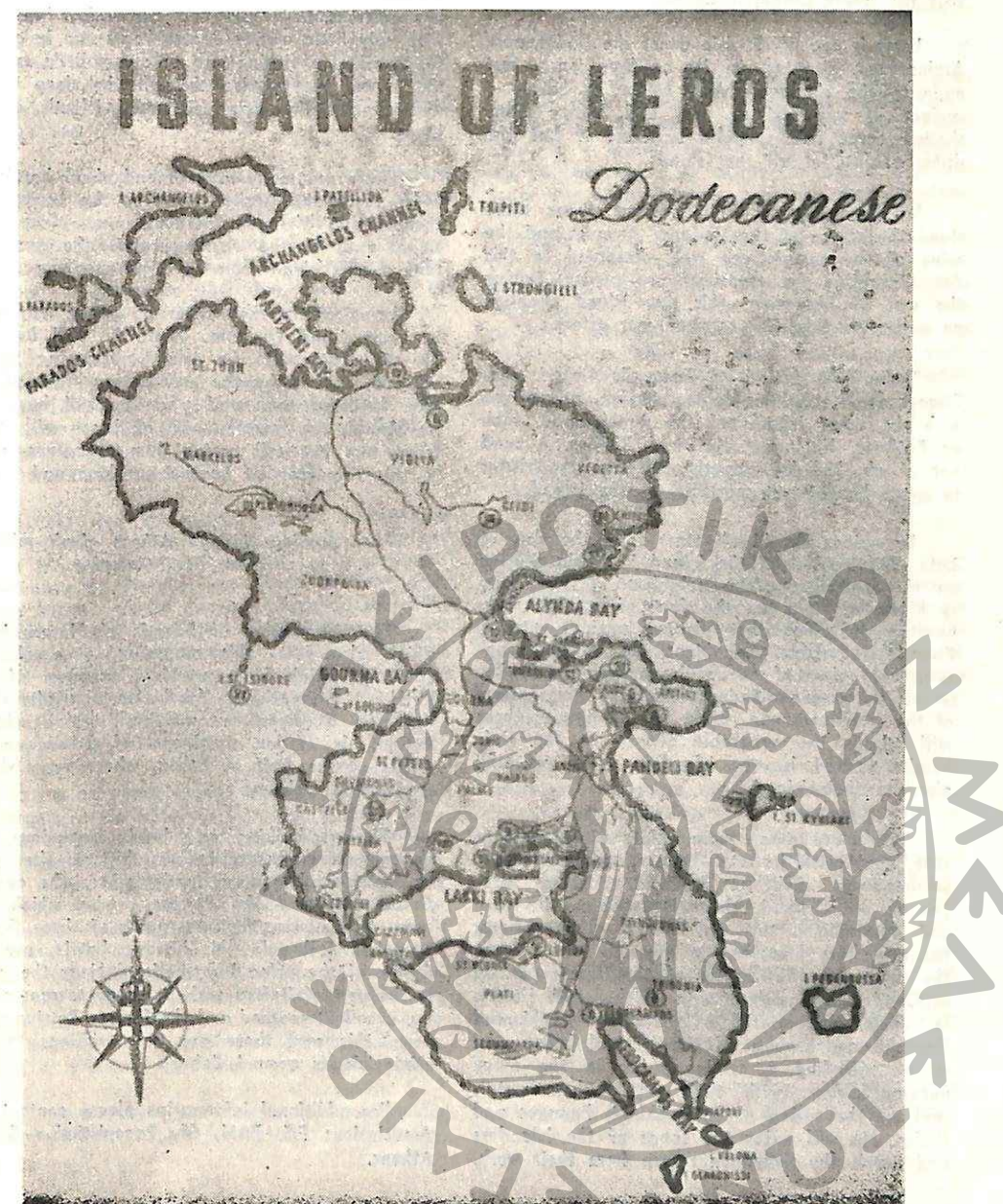
Και ότε τώ 1799 κατηγγήθη η άριστοκρατία των ‘Ενετών και των Γάλλων και ιδρύθη τό τυπογραφείον εις την Κέρκυραν, εις την γωνίαν αυτήν της ‘Ελληνικής γης, όπου σχεδόν επί 400 έτη εις τον Παρθενώνα ήκούετο ο ύμνος του ‘Αλλάχ, όπου ήτο ναρκωμένος ο ‘Ελληνικός λέων, τό βιβλίον έστελλε τό φώς του νοϋ εις τον κόσμον και εφώναζε τό του ποιητού «δέν διακονεύω άλλα κρατώ τον ‘Ομηρον του νοϋ κορώνα και τον άπιθώ στον Παρθενώνα».

PAN

ASSOCIATION DES AMIS DE LA NATURE EITEUR DU PRESENT JOURNAL

Membre de l' O.E.C.E. qui de son tour est membre de la
Fédération internationale des Auberges de la Jeunesse.

Bureau : F. S. PAN 61 rue Panepistimiou Athenes T.T. 131

VISITE LEROS

When you travel to Greece, the country of sunshine and hospitality, you must not miss to visit the lovely island of Leros.

Leros is one of the islands of the Dodecanese Archipelago, situated on its northern part, just opposite the shores of Asia Minor. It covers a surface of some 64 sq. km. and boasts many shaded coves and splendid beaches. It has the driest climate of all the islands.

Its history is rich. In ancient times there stood the shrine of the Goddess Artemis and the ruins of the temple are well preserved to this day. Byzantine art treasures are plenty. During the war of liberation, this tiny island supplied an entire fleet to the common war effort.

Today the island of Leros is linked with Piraeus by a regular shipping service, as well as with the other islands of the Archipelago, such as Pathnos, Kalymnos, Kos and Rhodes. A road net of ab. 100 km. length will take the visitor to every beach and coastline on the island.

Excursions should all start from the port of Laki. The capital of the island is Aghia Marina on the sea shore. The neighbouring community is Platanos, right on the foot of a high rock, on top of which there is an ancient citadel. From this fortress the visitor will enjoy an unforgettable view of the entire island, as it lies in all its green splendour amid the blue waters of the Mediterranean. Right in the citadel there still stands the venerable church of the Holy Virgin erected by the islanders as a crowning glory to their island.

There are many more points of interest to visit, each with its own beauty and picturesque surroundings, such as Partheni, Alinda, Xiro-campo, etc. Indeed, there is much to be seen and admired on this tiny island: ancient ruins, byzantine art treasures, a museum and library, the old ancestral homes of the "archonts" all surrounded by gardens with a thousand flowers in bloom, tree-covered hills such as Pitiki and Karabidi and among all this natural beauty the visitor will find a cooling drink in the many natural springs with their crystal-clear water, such as the spring of Palia Skluki, Panagos and Krifos. He will enjoy the songs of the islanders and watch the fishermen return from their work.

Life in Leros is cheap. Fruits and fish are plentiful and cost very little. Leros, as all the islands of the Dodecanese, enjoys a specially low customs tariff and one can enjoy life there with very little money. Motor boats can be rented for cruising or fishing and with very little expense the visitor may cruise through the deep waters and explore the many scattered islands around Leros.

There are many modern and clean hotels for every taste and pocket, such as the Leros, Parthenon, Ilia Kyriakou, Athina, etc., clean pensions, and, if the visitor prefers, he can just rent a nice clean room in a private house.

Leros offers the visitor a unique adventure in beauty and freedom. There he will be held by the magic of the island, dreaming in its solitude, bathed by the ever-lasting tides of the blue Mediterranean and when he will have left its shores, the magic spell of Leros will never leave him but will compel him to return again to this tiny oasis of beauty, sunshine and peace.

When passing through Athens, don't miss to visit the PAN Camping

The Association of Friends of Nature PAN, which also edits this magazine, a member of O.E.C.E., which in turn is a member of the I.Y.H.F. (International Youth Hostel Federation), operates a complete camping unit at Mati-Rafina, ab. 27 km. north-east of Athens on the shores of the Gulf of Euboea, where every visitor is heartily welcome.

Glorious bathing and lovely excursions into the pine-covered surroundings, historic sites such as the Marathon area nearby, where the ancient Greeks defeated the Persian armies which had come to conquer, the mass-grave of those Greeks who had fallen in this historic battle, are but a few of the offered attractions. Near the camp is the port of Rafina with its many taverns offering excellent seafood and the famous Retsina wine. From this port there are daily sailings to the other islands around Euboea.

For additional information please contact the Association: F.S. PAN, 61, Panepistimiou Street, Athens.

VISITEZ LEROS

Quand vous visiterez la Grèce, le pays du soleil et de l'hospitalité, ne manquez pas de visiter aussi l'île de Leros.

Leros est une des îles du Dodécanèse, située au nord, justement en face des côtes de l'Asie Mineure. Sa superficie est d'environ 64 km carrés et l'île possède beaucoup de petites baies ainsi que des plages merveilleuses. De toutes les îles du Dodécanèse, Leros possède le climat le plus sec.

Son histoire est riche. Dans les anciens temps ce fut le centre du culte de la déesse Artemis et les ruines de son temple sont bien préservées jusqu'à nos jours. Ensuite l'époque Byzantine a laissé un nombre de trésors d'art. Pendant la guerre de libération, cette petite île contribua une flotte entière au commun effort.

Leros est liée avec Le Pirée par une ligne de navigation régulière, ainsi qu'avec les autres îles du Dodécanèse comme Pathnos, Kos, Kalymnos et Rhode. Un système routier d'environ 100 km emmène le visiteur partout où il y a des attractions touristiques sur l'île.

Toutes les excursions doivent commencer dans le port de Laki. La capitale de Leros est Aghia Marina située sur la mer. La communauté avoisinante de Platanos est située au pied d'un rocher sur le sommet duquel se trouve une vieille citadelle. De là le visiteur jouira d'une vue de beauté unique; il pourra voir à ses pieds l'île entière verdoyante entourée des eaux bleues de la Méditerranée. Sur le rocher aussi se trouve l'église de la Vierge que les habitants ont érigée à la gloire de leur île.

Il y a un grand nombre d'attractions à Leros. La beauté de la nature à Partheni, Alinda, Xiro-campo, etc., des ruines de l'antiquité, des trésors d'art Byzantins, le Musée, la librairie, les anciens palais des familles aristocrates entourés de jardins à mille fleurs, des collines couvertes de pins comme Pitiki et Karabidi et de petites sources offriront leurs eaux claires et pures au voyageur comme rafraîchissement, telles les sources Palia Skluki, Panagos et Krifos. Le soir, les chansons mélodieuses des habitants lui rempliront l'âme et il pourra voir les pêcheurs retourner de leur travail et préparer leurs filets pour le lendemain.

La vie ne coûte pas cher à Leros, qui jouit, comme d'ailleurs toutes les autres îles du Dode-

cane d'un tarif douanier particulièrement bas. Poissons et fruits sont en abondance et très bon marché. Pour quelques sous on peut louer une barque à moteur pour la pêche ou pour une croisière sur mer dans la recherche d'autres petites îles et îlots endormis dans les alentours de Leros.

Il y a un bon nombre d'hôtels à Leros pour chaque goût et chaque poche, tel l'hôtel Leros, Parthenon, Athena, Ilia Kyriakou, etc. Apart cela il y a plusieurs pensions bien aménagées où, finalement, si le visiteur le désire il pourra louer une jolie chambre dans une maison privée.

Leros offre au visiteur une aventure unique en beauté et liberté. Sans qu'il le sache, ses impressions de Leros resteront pour toujours imprimées dans son cœur et lorsqu'il sera loin de cette île, son désir l'emmènera toujours de nouveau vers elle, qui reste comme une perle dans la Méditerranée en l'attendant une oasis de beauté, de soleil et de paix éternelle.

A votre passage d'Athènes ne manquez pas de visiter le "camping" PAN.

L'Association des Amis de la Nature PAN, qui est éditeur aussi du présent journal, membre de l'O.E.C.E. qui de son tour est membre de la Fédération Internationale des Auberges de la Jeunesse, a établi un "camping" magnifique à Mati-Rafina, environ 27 km nord-est d'Athènes au bord du golfe d'Eubée, où chaque visiteur sera le bienvenu.

Des baignades de mer splendides ainsi que des excursions ravissantes dans les alentours, couverts de pins, des emplacements historiques, tel le champ de bataille de Marathon, où dans les anciens temps les Grecs repoussèrent les armées des Perses, venues pour conquérir, les tombeaux des héros y tombés pour la liberté, ne sont que quelquesunes des attractions offertes. Tout près de là est le port de Rafina avec ses auberges fameuses offrant les délicatesses de mer et le réputé vin Retsina. De là, des excursions quotidiennes peuvent être entreprises aux autres îles de l'Eubée par des bateaux de lignes.

Pour d'autres informations veuillez vous adresser à l'Association F.S. PAN, 61, rue Panepistimiou, Athènes.

BESUCHEN SIE LEROS

Wenn Sie das nächste Mal Griechenland besuchen, das Land der Sonne und der Gastfreundschaft, dürfen Sie es nicht versäumen, der Insel Leros einen Besuch abzustatten.

Leros ist eine der Inseln des Dodekanes, im Norden der Inselgruppe liegend, gerade gegenüber der Küste Kleasiens. Seine Oberfläche ist ca. 64 km² und die Insel hat viele Buchten und prächtige Strände. Leros hat das trockenste Klima der ganzen Inselgruppe.

Seine Geschichte ist reich. In klussischen Zeiten stand dort der Tempel der Artemis und seine Ruinen sind bis zum heutigen Tage gut erhalten. Die byzantinische Epoche hat viele Kunstschatze hinterlassen und im Freiheitskriege stellte diese winzige Insel ihre eigene Flotte dem gemeinsamen Kampfe zu Verfügung.

Von Piräus geht eine reguläre Schiffsverbindung nach Leros und ist diese Insel auch mit den anderen Inseln des Dodekanes, wie Pathnos, Kalymnos, Kos und Rhodos durch Schifflinien verbunden. Ein Strassennetz von ca. 100 km verbindet alle Niederlassungen und Ausflugsorte der Insel.

Alle Ausflüge beginnen im Hafen von Laki. Nahe dabei liegt die Hauptstadt Aghia Marina und daneben liegt Platonos, beide an der Küste. Platonos liegt am Fusse eines hohen Felsens, auf welchem eine alte Festung steht. Von dort oben bietet sich dem Besucher eine wunderbare Aussicht über die ganze Insel, wie sie sich, von allen Seiten von den azurblauen Wassern des Mittelmeers bespült, aus den Tiefen emporhebt. Auf dem Felsen steht auch die Kirche der Heiligen Jungfrau, welche dort von den Inselbewohnern errichtet wurde, um über ihre Heimat zu wachen.

Es gibt auf dieser kleinen Insel eine grosse Menge von interessanten Dingen zu sehen. Natur Schönheiten wie Partheni, Alinda, Xirocampo usw., antike Ruinen, byzantinische Kunstschatze, ein Museum und die Bibliothek, die alten Paläste der Aristokraten von blühenden Gärten umgeben, bewaldete Hügel und verträumte Täler, wie Pitiki und Karabidi und überall findet der Wanderer einen kühlenden Trank in den vielen sprudelnden Quellen, wie z.B. Skluki, Panagos und Krifos. Melodisch klingen die Lieder der Bewohner und abends kehren die Fischer von ihrer Meerfahrt zurück und berichten von ihren Abenteuern.

Das Leben ist sehr billig hier. Leros geniesst, wie alle Inseln des Dodekanes, einen besonders

neidigen Zollltarif. Fische und Früchte sind billigst zu kaufen, um ganz wenig Geld kann man ein Motorboot mieten und fischen fahren oder einfach auf dem blauem Meer ins Blaue steuern, zu einer der vielen kleinen verträumten Inseln um Leros.

Es gibt in Leros viele Hotels für jeden Geschmack und jede Tasche, wie das Leros, Athina, Ilia Kyriakou, Parthenon usw. Es gibt aber auch sehr reine Pensionen oder kann der Tourist auch ein reines Zimmer in einem Privathaus mieten.

Leros bietet seinem Besucher ein einzigartiges Abenteuer von Schönheit und Freiheit. In Verbundenheit mit der Natur dieser Insel, die in ihrer Einsamkeit irgendwo im Mittelmeer dahinträumt, kann der Tourist sich nur schwer von ihr fortreissen. Später aber, wenn er wieder in weiter Ferne sein wird, wird ihn die Erinnerung an diese kleine Insel nie verlassen und wird seine Seele nur wieder Zufriedenheit finden, wenn er wieder dorthin zurückkehrt, in seine Insel der Schönheit, Sonne und Frieden.

Wenn Sie Athen besuchen, versäumen Sie nicht einen Besuch des "Camping" PAN.

Der Verein der Naturfreunde PAN, welcher auch diese Zeitschrift herausgibt, Mitglied des O.E.C.E. seinerseits wieder Mitglied des Internationalen Verbandes für Jugendherbergen, hat in Mati-Rafina, ca. 27 km nord-östlich von Athen, ein einzigartiges "Camping" eröffnet und alle Besucher sind dort herzlich willkommen.

Sonnige Meerbäder, schöne Ausflüge in die umgebenden Pinienwälder und historischen Plätze wie Marathon, wo in alten Zeiten die Griechen das Heer der Perser vernichteten, das Massengrab der dort für die Freiheit gefallenen Helden, sind nur einige wenige der vielen Attraktionen. Nahe dabei liegt der Hafen Rafina mit seinen vielen malerischen Tavernen, wo die besten Fische mit dem berühmten Retsina Wein billigst serviert werden. Von hier aus können täglich die vielen Inseln von Euboea besucht werden und eine reguläre Schiffsverbindung sorgt für ein einzigartiges Erlebnis.

Nähere Einzelheiten und Information können eingeholt werden von: F.S. PAN, Panepistimiou Strasse 61, Athen.

Το Νέο Διοικητικό Συμβούλιο

Το υπό της Γενικής Συνελεύσεως της 5/11/62 έκλεγεν Δ.Σ. του Συνδέσμου μας κατητήσθη σέ Σώμα ως κάτωθι:

Πρόεδρος
Αντιπρόεδρος
Γεν. Γραμμ.
Ειδ. Γραμμ.
Ταμίας
Εφορος
Βοηθός Εφόρου
Εφορος Γεν. Έκδελ.
Εφορος Γραφείων
Σύμβουλοι:

Α. Χειμάρης
Ε. Παπαδόπουλος
Δ. Κωτσούλας
Ν. Μπουλατζής
Α. Μοίρας
Γ. Ανδρουτσόπουλος
Γ. Πατρίκιος
Αθ. Κλαουδάτος
Ιωάν. Γλυμή
Ζ. Πετροκόκκιος
Δ. Μεταξάς

Έκδρομή εξωτερικού.

Το Δ.Σ. έφ' όσον αί συνθήκες θά τό έπιτρέψουν θά προγραμματίση μίαν όρειβατικήν έκδρομήν στίς "Άλπεις μεταξύ της 15 Ιουλίου μέχρι 15 Αυγούστου.

"Όσα μέλη ένδιαφέρονται διά τήν όρειβατική αυτή έκδρομή του έξωτερικού νά τό δηλώσουν τό ταχύτερον στόν "Εφορο Έκδρομών.

Ο όρεινός μας Τουρισμός

Τό γαλανό στοιχείο τά λευκά σπίτια τών νησιών μας, οι άμμουδερές και καταπράσινες άκρογιαλιές, ή θάλασσα, τά νησιά, οι άρχαιότερες γενικώς προσελκύουν περισσότερο τό ένδιαφέρον τών ξένων περιηγητών αλλά και τών "Ελλήνων". Και εις αυτά τά στοιχεία έχει στραφεί ειδικώτερα ή προσοχή τών άρμοδιών του Τουρισμού.

"Όμως έκτός αυτών, υπάρχει στή χώρα μας ένας άλλος άκόμα Τουριστικός παράγων που πρέπει νά ένισχυθή και νά πάρη τή θέση του, τόσο γιά τους ξένους περιηγητάς όσο και γιά τους "Ελληνες έκδρομείς και Τουρίστας.

Και ό παράγων αυτός είναι ό όρεινός μας Τουρισμός, οι υπέροχες όμορφιές τών ελληνικών βουνών μέ τά χιόνια τους τό χειμώνα, τή δροσιά τους και τά κρυστάλλινα νερά στίς καταπράσινες πλαγιές τους τό καλοκαίρι. "Η αξιοποίησι του παράγοντος αυτού θά δημιουργήσῃ τή δυνατότητα

νά στραφή ή νεότης πρός τήν όρειβασία, που αποτελεί άποδεδειγμένως ένα συντελεστή ύγειουδς μορφώσεως. "Η καθιέρωσις όρειβατικών έκδρομών στά σχολεία, ή δημιουργία όρειβατικών ομάδων, ή ανάβασις στίς ελληνικές κορυφές ή άναρρίχησις θά δώσουν στούς μαθητές θάρρος, αυτοπεποίθησιν, έτιμότητα και μόρφωσιν ευρύτεραν.

Τά έκδρομικά Σωματεία πρωτοπόροι πάντοτε του έκδρομισμού και του Τουρισμού στή χώρα μας, άνέπτυξαν ήδη στόν τομέα αυτόν τήν δράσιν των.

"Ετσι τά Σωματεία της δυνάμεως της "Όμοσπονδίας Έκδρομικών Σωματείων μέ τά ελάχιστα οικονομικά μέσα που διαθέτουν και μέ τίς πρός αυτά ένισχύσεις της Ο.Ε.Σ.Ε. έγκαινίασαν στο παρελθόν αλλά και τό περασμένο καλοκαίρι αρκετά Καταφύγια.

"Η δημιουργία συγχρονισμένων όρεινών Καταφυγίων αποτελεί τόν άπαραίτητο έξοπλισμό τών βουνών μας, γιά τήν ανάπτυξιν του όρεινου Τουρισμού στόν τόπο μας.

Μιά μοναδική περίπτωση.

Στίς 21 "Οκτωβρίου π. έ. ή "Όμοσπονδία έκανε τά έγκαινία του Καταφυγίου της "Όχης, μέ μιά έπιβλητική συγκέντρωση 150 έκδρομικών-όρειβατών και νέων της Καρύστου οι όποιοι υπό βροχήν και ήμιχλην περπάτησαν 3 1/2 ώρες γιά νά άνεβούν ως τό καταφύγιο.

Τό όρεινό τουτο Καταφύγιο κτίστηκε μέ συμμετοχή κατά τό ήμισυ της "Όμοσπονδίας μας και κατά τό άλλο ήμισυ της "Επιτροπής διαχείρισεως τών κληροδοτημάτων του άποβιώσαντος Καρυστινού Νικολάου Γιοκαλά, ό όποιος, μεταξύ άλλων, ώρισε στή διαθήκη του "ν' άνεγερθή επί του όρους "Όχη της Καρύστου έν Καταφύγιον.

Γιά πρώτη φορά στήν ιστορία του "Ελληνικού έκδρομισμού εμφανίζεται ή περίπτωση της διαθέσεως έκ διαθήκης χρημάτων γιά τήν άνέγερση όρειβατικού καταφυγίου.

Είναι πράγματι μοναδική ή περίπτωση και θά μείνη στήν ιστορία ως σύμβολο άπαρχής ένισχύσεων γιά τόν ευγενή και ανώτερο αυτό σκοπό.

Τό έργο αυτό θά διακωνίζῃ τήν μνήμη

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Οι έκδηλώσεις του έορτασμού της 35ετίας κατά το περασμένο τρίμηνο έσημείωσαν πλήρη έπιτυχία και έδημιούργησαν μια ιδιαίτερη προβολή και εμφάνιση του Συνδέσμου.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι ότι η 'Ομοσπονδία, άνελιπώς σέ όλες τις έκδηλώσεις της 35ετίας αντιπροσωπεύθη πλουσίως διά πολλών συμβούλων της και του άξιμου Προέδρου της κ. Μήλα, ό όποιος διά της γλαφυροτάτης όμιλίας του σέ όλες τις έκδηλώσεις μας έξήρε τό έργο και την δράσιν του Πανός διά των πλέον θερμών λόγων του και φιλικών αίσθημάτων. Τό Δ.Σ. του Πανός αισθάνεται την ύποχρέωσιν και από την στήλην ταύτην νά έκφράση πρός τόν πρόεδρον κ. Μήλαν ως και όλα τά μέλη της 'Ομοσπονδίας μας τις θερμότερες εύχαριστίες του διά την ειλικρινή αύτων άγάπη πρός τόν Πάνα.

★ Στην όρειβατική συγκέντρωσι του Καλλιδρόμου πού έγινε πρός έορτασμόν της 'Ορειβατικής δράσεως του Συνδέσμου μας κατά την 35ετιάν, παρέστησαν όρειβατικές ομάδες και αντιπροσωπεΐες δέκα σωματείων της πρωτευούσης ως και εκπρόσωποι των (Όργανώσεων Λαμίας (ΟΦΥ Λαμίας και τμήματος ΕΟΣ Λαμίας).

Στή συγκέντρωσι ό Πρόεδρος μας κ. Χειμάρας έξήρε την 35ετή όρειβατική δραστηριότητα του Συνδέσμου μας και έν συνεχεία όμιλησαν ό κ. Κίμων Μπιλάλης πρόεδρος του ΟΦΥ Λαμίας ό όποιος έδώρησε στόν Πάνα άναμνηστικό κάδρο του Καταφυγίου του Καλλιδρόμου, ό κ. Μή-

ένός άπλου ανθρώπου, πού έζησε στα ξένα και από τά χρήματα πού κέρδισε έκ της έργασίας του έτίμησε την γεννέτειρά του, την Κάρυστο, μέ τό κληροδότημά του.

Άλλά θα τιμά και την 'Ομοσπονδία μας ή όποία όχι μόνον μετέσχε οικονομικά, αλλά κατέβαλε τεράστιες φροντίδες γιά την έκτέλεσι του έργου.

Τό Καταφύγιο κτίστηκε σέ ύψόμετρο 1200 μ. μισή ώρα κάτω από την κορυφή. Έχει 26 κρεβάτια, δύο τουαλέτες, κουζίνα μέ ύγραέριο, τραπεζαρία, τζάκι και πλήρη έσωτερική ύδραυλική έγκατάσταση.

Στήν συγκέντρωσι όμιλησε ό Πρόεδρος της 'Ομοσπονδίας κ. Γ. Μήλας ως και διάφοροι εκπρόσωποι Σωματείων, οι όποιοι έπήνεσαν και έξήραν τό ωραίο αυτό έργον.

λας Πρόεδρος της 'Ομοσπονδίας μας, ό κ. Ροΐδης έκ μέρους του Πεζοπορικού 'Ομίλου 'Αθηνών, ό όποιος μέ μίαν θαυμασίαν όμιλίαν περιέγραψεν και έξύμνησεν την πρωτοποριακήν 35ετή δράση του Πανός, ό κ. Ρηγόπουλος έκ μέρους της Χαραυγής, ό κ. Τσουκαλάς έκ μέρους του Δήμου Λαμίων, ό εκπρόσωπος του Τμήματος ΕΟΣ Λαμίας κ. Χονδρόπουλος ό όποιος έδώρησε στόν Πάνα μιά μετάλλινη άναμνηστική πλάκα διά τά 35 χρόνια της όρειβατικής του δράσεως. Η συγκέντρωσις έληξε μέ την διανομήν υπό του προέδρου του ΠΑΝΟΣ στόυς παρευρεθέντας όρειβάτας ένός άναμνηστικού μαχαίριδιού μετά θήκης.

★ Στις 30 Νοεμβρίου στην σΐθουσα «Παρνασσός» έδόθη υπό του φίλου του Πανός λογοτέχνου δημοσιογράφου και συγγραφέως κ. Μελη Νικολαΐδη ένώπιον πυκνού άκροατηρίου διάλεξις μέ θέμα «Η φυσιολατρεία στο Δημοτικό μας τραγούδι» εύγενώς προσφερθέντος διά την 35ετιάν του Συνδέσμου μας. Την διάλεξιν έπρολόγισε ό Πρόεδρος του Συνδέσμου μας κ. Χειμάρας και έκόσμησαν διά των έξαιρετικών άπαγγελιών των ή κ. Φοίβη Μποτέλη και ή Δις Μιροήνη Σαντοριναίου.

Την διάλεξιν έτίμησαν διά της παρουσίας των ό στρατηγός κ. Κοσμάς, ό Πρόεδρος των Έλλήνων λογοτεχνών κ. Σταμπολής εκπρόσωπος του Ε.Ο.Τ., εκπρόσωποι των έκδρομικών Σωματείων, λογοτέχνες, δημοσιογράφοι και πλήθος άλλα μέλη και φίλοι του «Πανός».

★ Έξαιρετικήν έπιτυχίαν έσημείωσεν ή σπηλαιολογική συγκέντρωσις των Σπηλαίων Δυρού Μάνης κατά τις ήμέρες των Χριστουγέννων ή όποία έγινε πρός έορτασμόν της σπηλαιολογικής δράσεως του Συνδέσμου μας και ιδιαίτέρως πρός τιμήν του θεμελιωτού της Σπηλαιολογίας παλαιού μέλους του «Πανός» άειμνήστου 'Ι. Πετροχείλου.

Κατά την συγκέντρωσιν ή όποία έγινε στην αίθουσα του ξενοδοχείου του Πύργου Δυρού ένώπιον παρευρεθέντων έλαχίστων κατοίκων του Δυρού (μās έπροκάλεσε όδυνηράν έντύπωσιν ή άδιαφορία των τοπικών άρχων και των ντόπιων οι όποιοι καίτοι έγνώριζον την έορτήν αυτήν πρό μηνός και ειδικώς προσεκλήθησαν έλθειψαν καθ' ολοκληρίαν) και όλων των έκδρομέων έγινε όμιλία υπό του Προέδρου του Συνδέσμου μας γιά την σπηλαιολογικήν δράσιν του «Πανός» καθ' ήν ούτος έξήρε την δράσιν του θεμελιωτού της σπηλαιολογίας, 'Ι. Πετροχείλου του όποιου έτίμησεν την μνήμην.

Στήν όμιλία του κ. Προέδρου άπήντησεν μετά βαθυτάτης συγκινήσεως ή κ. Άννα Πετροχείλου σύζυγος του 'Ιωάν Πετροχείλου και Προέδρου της Έλλην. Σπηλ. Ένώσεως ή όποία έκτός των άλλων θερμών υπέρ του Πανός λόγων έξέφρασε, όπως άλλοτε ό σύζυγός της, τόν βαθύ ψυχικό σύν-

δεσμο πού τρέφει πάντα πρός τόν Πάνα. Η κ. Πετροχείλου ή όποία έχει άφοσιωθή κυριολεκτικά στην άξιοποίηση των σπηλαίων της Μάνης, ακούραστη, πρόθυμη και άεικίνητη, σάν άθλητική κοπελλα, όδήγησε τούς έκδρομείς μας από τό άπότομο μονοπάτι στα σπήλαια, τούς έξενάγησε καθ' όλην την ήμέραν και στα δυό σπήλαια των όποιών είναι άδύνατον νά περιγράψη κανείς σέ όλη του την έκταση τό μεγαλείον της όμορφιάς των και άνέβηκε τελευταία μέ την ομάδα των νέων στόν Πύργο του Δυρού όπου μās άποχαιρέτησε γιά νά συνεχίσω άκατάβλητη την έξερευνησή της.

★ Οι άλλες έκδρομές μας παρ' όλη την κακοκαιρία και ίδίως τις συνεχείς βροχές και τό πυκνό χιόνι έπραγματοποιήθηκαν σχεδόν όλες και μέ μεγάλη συμμετοχή έκδρομέων.

Συνολικά έπραγματοποιήθηκαν είκοσι μία έκδρομές μέσα στο τρίμηνο και μετέσχον σ' αυτές 509 έκδρομείς.

Χαρακτηριστική ήτο ή έκδρομή των Χριστουγέννων μιάς όρειβατικής ομάδος πού ξεκίνησε γιά την Ντουρντουβάνα της όρεινής Κορινθίας και λόγω της πυκνής χιώνος άπεκλείσθη στο διάσελο της Καστανιάς και ήναγκάσθη νά έπιστρέψη μετά από σκληρήν δοκιμασίαν.

Μέ βροχή έπίσης άνέβηκε στο Καταφύγιο της Όχης ή όρειβατική ομάδα, πού αντιπροσώπευσε τόν Πάνα, στα έγκαίνια του την 20 και 21 'Οκτωβρίου.

Μέ τό πολύ χιόνι της Πάρνηθος στις 9 Δεκεμβρίου μιά όρειβατική ομάδα έκανε μέ δύσκολες συνθήκες την διαδρομή Πόρτες—Μποντιά—Χασιά.

Στις 10-11 Νοεμβρίου 20 έκδρομείς μας έπραγματοποίησαν διήμερον έκδρομήν εις Καρπενήσι—Μικρό Χωριό. Η ραγδαία βροχή τούς ήμπόδισε νά άνεβούν στη Χελιδόνα. Πού νά ήξεραν ότι γιά τελευταία φορά θα έβλεπαν τό Μικρό Χωριό πού τώρα βρίσκεται θαμένο κάτω από τούς τεράστιους όγκους χωματόλασπης πού άπεσπάρσθησαν από τη Χελιδόνα μαζί μέ έλατα και κατέστρεψαν τά περισσότερα σπίτια του άλλοτε ωραίου «Μικρού Χωριού» και έθαψαν υπό τά έρείπια των τούς δυστυχείς κατοίκους του.

★ Μία ωραία ξενάγησι τό πρωί της 11 Νοεμβρίου στην Άκρόπολη από την Κα Σταματοπούλου παρηκολούθησαν 38 έκδρομείς οι όποιοι έν συνεχεία έκαναν τόν γύρον του 'Υμηττού μέχρι τη Βάρκιζα και κατέληξαν στο Τουριστικό μας Περίπτερο στο Μάτι.

★ Στις 7 'Οκτωβρίου ένα μικρό Πούλμαν έπήγε στόν 'Οσιο Λουκά και έφθασε μέχρι τά Άντίκυρα.

★ Άλλο πούλμαν στις 18 Νοεμβρίου άφού έπεσκέφθη την παλαιά Κόρινθο και τό Λουτράκι κατέληξε στο 'Ηραϊον—Λίμνη Βουλαγμένης.

★ Στις 25 Νοεμβρίου ένα πούλμαν έκανε

ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Άπ' της θάλασσας τό χάδι
άπ' τ' Αύγούστου τό σταφύλι
κι' άπ' της κορυφής τ' άγνάντιο
είχες μου, ψυχή, μεθύσει.

Μ' άπ' τά τότε ως τά τώρα
έχεις μου, καρδιά χολώσει,
στου φθινόπωρου τό χρώμα
στου χειμώνα τό σκοτάδι.

Όμως, κοίταξε άπόψε
ένα φώς πάνω στην πλάση,
του Γενάρη τό φεγγάρι
πόχει νύχτα του τη μέρα.

Δέν είν' άλλο νά φεγγίζει
τά γνωστά μας μονοπάτια,
δέν είν' άλλο του σέ χάρη
όσο ό νοūs και νά σκεφτεί.

Πόσο θάθελα μιά νύχτα
νά γινότανε, τό φώς του,
στην ήμέρα νά χυθή.

Και νά ζούσα νά θωρούσα
τη γαλάζια μας τη σφαίρα
μέ φεγγάρι του Γενάρη,
δίχως ήλιου ροδαυγή.

ΧΑΡΙΔ. ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗΣ

τό γύρο από τό Μ. Πεδκο, Μονή Φανερωμένης—Κούλουρης Πέραμα.

★ Η βροχή συνόδευσε όλη την ήμέρα τούς έκδρομείς μας της 2/12 στην Άταλάντη—Βελίτσα 'Ορχομενό 'Υλίκη. Ένώ στις 9/12 οι έκδρομείς μας έκαναν μέ καλό καιρό την διαδρομή Κάλαμο—Άμφισράειον—Ωρωπόν.

★ Από τις Χριστουγεννιάτικες έκδρομές μας έγιναν μέ πλήρη έπιτυχία, ή έκδρομή του Δυρού Μονεμβασίας και της Αΐδηψου—Προκόπι.

★ Όπως κάθε χρόνο στις 28 'Οκτωβρίου ό «Πάν» κατέθεσε στέφανον στούς τάφους των Βασιλέων στο Τατόϊ τούς όποιους έπεσκέφθη μέ 39 έκδρομείς.

ΠΕΝΘΗ

Τά Χριστούγεννα άπεβίωσε τό μέλος του Συνδέσμου μας Χρήστος Βενιέρης. Ούτος έχρημάτισεν επανειλημμένως μέλος του Δ.Σ. και έφορος έκδρομών, αναλώσας σειράν έτών στην έξυπηρέτησι των σκοπών του Συνδέσμου μας.

Τό Δ.Σ. άπευθύνει στην οικογένειά του θερμά συλλυπητήρια.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1962

Υπόλοιπον 334

Εγγραφέντες 24

Σύνολον 258

Προκηρυχθείσαι Έκδρομαι	Πραγματοποιη- θείσαι έκδρομαι			Μετασχόντες			Διανυθείσαι ἀποστάσεις			ἀνάβασις εις βουνά ἀνω τῶν 1000 μ.	
	Πολυήμεροι	Ἡμερήσιοι	Σύνολον	Μέλη	Μη μέλη	Σύνολον	δι' αὐτοκι- νήτου εἰς χι- λιόμετρα	δι' αὐτοκί- νητος εἰς μέ- λια	Πεζοπορ. ὥραι πορ.	Ἀριθ. κορυφῶν	Μέτρα ὕψους
105	33	67	100	1305	1491	3246	23322	332	202 30'	20	35,539

Δαπανηθέντα ποσά

Εἰς φορτηγά 370.—Εἰς λεωφορεῖα 128.623.—Εἰς ἀτμόπλοια καὶ βενζίνες 150.—Εἰς Ξενο-
δοχεῖα ἀριθ. κλινῶν 449, Πληρωθὲν ποσὸν 11.650.—Καταφύγια 407.—Εἰς ζῶα 1060.—
Εἰς Πορθημεῖα 858.

Πνευματικὴ κίνησις — Κοινωνικὴ δράσις

- ♦ Κόψιμο πρωτοχρονιάτικης ὀρειβατικῆς πίττας στὴν Πάρνηθα.
- ♦ Παρακολούθησις τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ὑδάτων στὴ Ραφίνα τὰ Θεοφάνεια, κόψιμο
πίττας στὸ Τουριστικὸ μας Περίπτερο καὶ προβολὴ εἰκόνων ὑπὸ τοῦ κ. Ἡλιο-
πούλου.
- ♦ Χορευτικὸ τέιον στίς 28/1 στὸ Ξενοδοχεῖον Πάρνηθος.
- ♦ Κατάθεσις στεφάνου τὴν 25 Μαρτίου στὸ ἥρων Ἀθανασίου Διάκου στὴ Λαμία.
- ♦ Ἐπίσκεψις σπηλαίου Δυροῦ Μάνης.
- ♦ Ἑορτασμός 35ετίας Συνδέσμου στὸ Περίπτερό μας.
- ♦ Δεξιώσεις Ο.Ε.Σ.Ε., Ε.Ο.Τ., κλπ. Ἀντιπροσώπων Σωματείων στὸ Τουριστικὸ μας
Περίπτερο.
- ♦ Ἑορταστικὴ ὀρειβατικὴ ἐκδήλωσις 35ετίας στὸ Καλλίδρομο.
- ♦ Κατάθεσις στεφάνου στίς 28 Ὀκτωβρίου στὸν Τάφο Βασιλέως Γεωργίου Β'
- ♦ Ὁμιλίαι καὶ ξεναγήσεις ὑπὸ τῆς ἀρχαιολόγου Κας Σταματοπούλου στοὺς κάτωθι
ἀρχαιολογικοὺς καὶ ἱστορικοὺς χώρους.
1. Ὅσιον Λουκᾶν καὶ Δελφούς, 2. Καισαριανήν, 3. Ἀκρόπολιν Ἀθηνῶν, 4. Μο-
νὴν Φανερωμένης - Σαλαμίνος, 5. Ἀμφιαράειον, 6 Τύμβον Μαραθῶνος.
- ♦ Διάλεξις στὴν αἴθουσα «Παρνασσοῦ» ὑπὸ τοῦ κ. Μελῆ Νικολαΐδη μὲ θέμα «Τὸ Δημο-
τικὸ μας τραγοῦδι στὴ Φυσιολατρεία», (ἐκδήλωσις 35ετίας).
- ♦ Ὁμιλία Προέδρου τοῦ «Πανός» κ. Χειμάρρα στὸ Σπήλαιον Δυροῦ καὶ Προέδρου
τῆς Ε.Σ.Ε. Κας Α. Πετροχείλου γιὰ τὴν σπηλαιολογικὴν δράσιν τοῦ «Πανός» κατὰ
τὴν 35ετὴν ἱστορίαν του εἰς μνήμην τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Σπηλαιολογίας μέλους
τοῦ «Πανός» Ι. Πετροχείλου.
- ♦ Ξενάγησις ὑπὸ τῆς Κας Α. Πετροχείλου στὰ σπήλαια Βλυχάδα Δυροῦ καὶ Ἀλε-
πότρυπα καὶ ἐπισκέψεις αὐτῶν.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο

Εὐχεται σὲ ὅλα τὰ μέλη τοῦ «Πανός»

Χαρούμενο καὶ Εὐτυχισμένον τὸν Καινούργιον Χρόνον 1963

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν μελῶν
μας ὅτι ἡ ἐκκίνησις τῶν ἐκδρομι-
κῶν μας αὐτεκινήτων γίνεται ἀπὸ
τὴν πλατεῖα ἡλυθμῶνες καὶ ἀ-
κριβῶς ἔξωθι τοῦ καταστήματος
ΡΑΔΙΟ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Παρακαλοῦνται τὰ μέλη τοῦ ΠΑ-
ΝΟΣ τὰ ὁποῖα ἀλλάξουν διεύθυν-
ση κατοικίας ὅπως κάνουν τεῦτο
ἐγκαίρως γνωστὸν, εἰς τὰ γραφεῖα
τοῦ Συνδέσμου, διὰ τὴν ἀποστολὴν
τοῦ δελτίου (Πανεπιστημίου 61)

Ι Α Ν Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 13/1

Κυριακὴ 13

Ὠρωπὸς—Συκάμινον—Μονὴ Ἀγίου Νικολάου (Σγουροῦ)

Ἀναχώρησις 8.30' π.μ. μὲ αὐτοκίνητον πούλμαν γιὰ Μαλακάσα—
Ὠρωπὸν—Συκάμινον χιλ. 57. Πεζὴ στὴ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Νικολάου
(Σγουροῦ) πορεῖα 0,30' ὥρ. Διημέρευσις. Ἐπιστροφή στίς 5 μ. μ.
ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον δι' Ἀθήνας.

Ἐξοδα δρχ. 30—33

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 13/1

Κυριακὴ 13

Πάρνηθα

Ἀναχώρησις 8.30' π.μ. μὲ πούλμαν γιὰ τὴν Ἀγία Τριάδα—Κα-
ταφύγιον Ε.Ο.Σ. χιλ. 35. Διημέρευσις. Πεζοπορικὴ διαδρομὴ: Μπάφι
—Κανταλίδι—Αὐγὸ—Πηγὴ Κυρᾶς πορεῖα 2,30' ὥρ. Ἐπιστροφή
στίς 6 μ.μ.

Ἐξοδα δρχ. 25—28

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 20/1

Κυριακὴ 20

Φράγμα Μαραθῶνος—Καπανδρίτι—Γραμματικὸ—Μάτι

Ἀναχώρησις 8.30' π.μ. μὲ πούλμαν γιὰ τὸ φράγμα Μαραθῶνος
χιλ. 31—Καπανδρίτι χιλ. 29—Βαρνάβας—Γραμματικὸ—Μάτι. Ἐπι-
στροφή γιὰ Ἀθήνας στίς 8 μ.μ. χιλ. 64.

Ἐξοδα δρχ. 30—33.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 20/1

Κυριακὴ 20

Ὅσιος Ἱερόδου—Πάχη

Ἀναχώρησις 8.30' π.μ. μὲ πούλμαν γιὰ τὰ Μέγαρα—Ὅσιον
Ἱερόθεον χιλ. 50. Διημέρευσις στὴ Μονή. Ἐπιστροφή στίς 4 μ. μ.
γιὰ τὴν παραλία Πάχη—Ἀθήνας.

Ἐξοδα δρχ. 30—33.

Σάββατον 26/1

Ἀπογευματινὸς περίπατος

Σάββατον 26 Ἀναχώρησις στίς 3.30 μ. μ. με πούλμαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Κέντρου Πυρηνικῶν Ἑρευνῶν «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ».

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 27/1

**Λουτράκι—Μπίσια—Λίμνη Βουλιαγμένης—
Παληοβούνα (ὄρειβατική)**

Κυριακὴ 27 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν γιὰ τὸ Λουτράκι—Μπίσια χιλ. 98—Περαχώρα—Λίμνη Βουλιαγμένης χιλ. 10. Δημέρευσις. Ἐπιστροφή στίς 3 μ. μ. γιὰ τὸ Λουτράκι καὶ παραμονὴ 1 ὥρα. Ἡ ὄρειβατικὴ ὁμάς ἀπὸ τὰ Μπίσια θὰ κάνῃ ἀνάβασιν στὴν κορυφὴ Παληοβούνα (ὕψ. 1050) με κατὰβασιν στὸν Ὅσιο Πατάπιο—Λουτράκι (πορ. 4.45' ὥρ.). Ἀναχώρησις καὶ τῶν δύο ὁμάδων διὰ Ἀθήνας χιλ. 100.

Ἔξοδα: τουριστικῆς δρχ. 60, ὄρειβατικῆς δρχ. 45.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 27/1

Πάρνηθα

Κυριακὴ 27 Ἀναχώρησις 8.30' π.μ. με πούλμαν διὰ τὸ καταφύγιον τοῦ Ε.Ο.Σ. χιλ. 35. Δημέρευσις. Πεζοπορικὴ διαδρομὴ: Μόλα—Σκίπιζα—Παληοχώρι—Ἀγία Τριάδα πορ. 5 ὥρ. Ἐπιστροφή στίς 5 μ.μ.

Ἔξοδα δρχ. 25—28.

Φ Ε Β Ρ Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 3/2

**Χαλκίδα—Ψαχνά—Μονὴ Μακρυμάλλης—
Κτυπὰς (ὄρειβατική)**

Κυριακὴ 3 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν διὰ Μαλακάσα—Χαλκίδα—Ψαχνά—Μονὴ Μακρυμάλλης χιλ. 130. Δημέρευσις. Ἐπιστροφή διὰ τὴν Ἀθήνα στίς 4 μ. μ. με στάσιν 1 ὥρα στὴ Χαλκίδα. Ἡ ὄρειβατικὴ ὁμάς ἀπὸ τὴν Ριτιώνα θὰ κάνῃ ἀνάβασιν στὴν κορυφὴ Κτυπᾶ (ὕψμ. 1021) καὶ ἐπιστροφή στὴ Ριτιώνα ὅπου θὰ ἀρῇ τὸ πούλμαν. Σύν. πορ. 5.00' ὥρ.

Ἔξοδα: τουριστικὴ δρχ. 60, ὄρειβατικὴ δρχ. 40.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 3 2

Κιούρκια—Ἀγ. Τριάδα—Μπελέτσι

Κυριακὴ 3 Ἀναχώρησις στίς 8.30' π. μ. με αὐτοκίνητον διὰ τὰ Κιούρκια χιλ. 34. Πεζὴ στὴν Ἀγία Τριάδα—Μπελέτσι πορεία 1 ὥρ. Δημέρευσις. Ἐπιστροφή στὰ Κιούρκια καὶ ἀναχώρησις γιὰ τὴν Ἀθήνα.

Ἔξοδα δρχ. 26—28.

Σάββατον 9,2

Ἐτήσιος Χορὸς τοῦ Συνδέσμου

Σάββατον 9 Ὁ χορὸς τοῦ Συνδέσμου θὰ γίνη τὸ Σάββατον 9 Φεβρουαρίου ἐ.ε. στὸ Κέντρο «Ἑσπεράντο» (ὁδὸς Χάμιλτον 6 στάσις Ἀγγελοπούλου) ἀπὸ ὥρα 9 μ. μ. μέχρι πρωῒας. (Ἴδε εἰδικὴν ἀνακοίνωσιν).

Ἐκδρομὴ Α'

Σαββ Κύριακο 9—10/2

Παρνασσὸς (Κορυφὴ Κοῦκος) (ὄρειβατική)

Σάββατο 9 Ἀναχώρησις στίς 3 μ. μ. με μικρὸ πούλμαν γιὰ τὴν Λεβάδεια—Δαύλεια χλμ. 143—Μονὴ Ἱερουσαλὴμ χλμ. 10. Διανυκτέρευσις.

Κυριακὴ 10 Πρωῒ ἡ ὁμάς ἐξωπλισμένη με κατάλληλα ὄργανα γιὰ ὅλες τὶς καιρικὲς συνθήκες θὰ κάνῃ χειμερινὴ ἀνάβασιν στὴν κορυφὴ τοῦ Παρνασσοῦ, Κοῦκος, (ὕψ. 2112). Κατὰβασις στὴ Μονὴ καὶ ἐπιστροφή ἀπὸ Δαύλεια—Λεβάδεια—Ἀθήνας (χλμ. 300).

Ἔξοδα δρχ. 85—90.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 10 2

Καμάριζα—Σούνιον

Κυριακὴ 10 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν διὰ τὴν Κερατέα—Καμάριζα χλμ. 56. Δημέρευσις. Πεζοπορικὴ διαδρομὴ: Κεμάριζα—Προφ. Ἡλίας ὕψ. 356—Ἀνάβυσσος πορ. 3 ὥρ. Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ Λαύριον—Σούνιον—Ἀνάβυσσον—Ἀθήνας χλμ. 85.

Ἔξοδα 30—35.

Ἐκδρομὴ Γ'

Κυριακὴ 10 2

Πάρνηθα

Κυριακὴ 10 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν γιὰ τὴν Ἀγ. Τριάδα—Καταφύγιον Ε.Ο.Σ. χιλμ. 35. Δημέρευσις. Ἐλεύθεραι διαδρομαί. Ἐπιστροφή στίς 6 μ. μ.

Ἔξοδα δρχ. 25—28.

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 17/2

Λεβάδεια—Θερμοπύλαι—Καμμένα Βοῦρλα

Κυριακὴ 17 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν διὰ τὴν Λεβάδεια—Μπράλο—Θερμοπύλας. Ὁμιλία περὶ τῆς μάχης καὶ συνέχεια διὰ τὰ Καμμένα Βοῦρλα. Φαγητόν, δημέρευσις. Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸν καινούργιο δρόμο Μαρτίνο—Μαλακάσα—Ἀθήνας. Σύνολ. χλμ. 420.

Ἔξοδα δρχ. 100—110.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 17 2

**Διόνυσος—Τύμβος—Μάτι
Χορευτικὴ συγκέντρωσις**

Κυριακὴ 17 Ἀναχώρησις στίς 8 π. μ. με πούλμαν διὰ τὸν Διόνυσον χλμ. 26—Ἀγ. Πέτρον χλμ. 8—Νέα Μάκρη χλμ. 7—Τύμβον Μαραθῶνος—Ἅγιον Παντελεήμονα καὶ ἐπιστροφή διὰ φαγητὸ στὸ Τουριστικὸ μας Περίπτερο στὸ Μάτι. Μετὰ τὸ μεσημέρι θὰ γίνη ἀποκρηάτικος

χορός με εμφάνισιν καλλιτεχνικοῦ προγράμματος. Ἐπιστροφή διὰ Ἀθῆνας στίς 9 μ. μ.

Ἔξοδα δρχ. 28—30.

ΕΚΔΡΟΜΑΙ ΚΑΘΑΡΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

Ἐκδρομὴ Α'

Μεσσήνη—Ἰθώμη—Μ. Βουλκάνου—Πῦλος Καρδάμυλη

- Σάββατον 23 Ἀναχώρησις στίς 3 μ.μ. με πούλμαν γιὰ τὴν Τρίπολιν—Καλάμας—Μεσσήνη χιλ. 289. Διανυκτέρευσις.
- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 8.30' π. μ. γιὰ τὸ Μαυρομμάτι ἀρχαία Ἰθώμη χιλ. 22. Ἐπίσκεψις τῶν Ἀρχαιοτήτων. Πεζὴ ἀπὸ τὸ Μαυρομμάτι καὶ τὴν Λακωνικὴ Πύλην, στὴ Μονὴ Βουλκάνου καὶ ἐπιστροφή στὸ Μαυρομμάτι (συνολ. πορείας 1.45' ὥρ.). Ἀναχώρησις γιὰ τὴ Μεσσήνη χιλ. 22—Πῦλον χιλ. 43 μεσημβρινὸ φαγητὸ Μεθώνη. Ἐπιστροφή στὴ Καλαμάτα—Καρδάμυλη—Μεσσήνη χιλ. 119. Διανυκτέρευσις.
- Καθαρὰ Δευτέρα 25 Ἀναχώρησις στίς 9 π.μ. γιὰ Τρίπολιν—Παραλία Κυβέρι (χιλ. 145) μεσημβρινὸ φαγητό.—Ἄργος—Κόρινθος—Ἀθῆνας χιλ. 149. Ἔξοδα δρχ. 205—225.

Ἐκδρομὴ Β'

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ Σάββ. - Δευτέρα 23 - 25/2

- α) Κόζιακας (1902 ὑψ.)
β) Νεράϊδα (2067 ὑψ.)

- Σάββατον 23 Ἀναχώρησις στίς 3 μ.μ. με μικρὸ πούλμαν γιὰ τὴν Λαμία χιλ. 213 Καρδίτσα χιλ. 92. Διανυκτέρευσις.
- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 7 π.μ. γιὰ Τρίκαλα—Πύλη—Τύρνα χιλ. 58 ἀπ' ὅπου ἡ α' ὁμάς θὰ κἀν ἀνάβασιν στὴν κορυφὴ τοῦ Κόζιακα ὑψ. 1902 με κατὰβασιν καὶ διανυκτέρευσιν στὸ Καταφύγιον τοῦ Ε.Μ.Ο.Τ. Ἡ β' ὁμάς θὰ προχωρήσῃ στὸ Περιοῦλι χιλ. 16 ἀπ' ὅπου θὰ κἀν ἀνάβασιν στὴν κορυφὴ Νεράϊδα (ὑψ. 2067). Ἐπιστροφή στὴ Τύρνα—καταφύγιον Ε.Μ.Ο.Τ. Διανυκτέρευσις.
- Δευτέρα 25 Ἀναχώρησις καὶ τῶν δύο ὁμάδων στίς 8 μ.μ. ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον δι' Ἀθῆνας χιλ. 379. Ἔξοδα δρχ. 185.

Ἐκδρομὴ Γ'

Κυριακὴ - Δευτέρα 24 - 25/2

Πάτρας—Ὀλυμπία—Τρίπολιν

- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 8 π.μ. με Πούλμαν διὰ Κόρινθον Πάτρας χιλ. (220). Παρακολούθησις τῆς ἑορτῆς τοῦ Καρναβάλου καὶ στίς 10 μ.μ. συνέχεια γιὰ τὴν Ἀμαλιάδα χιλ. 82 Διανυκτέρευσις.
- Καθαρὰ Δευτέρα 25 Ἀναχώρησις στίς 7.30' π.μ. γιὰ τὴν Ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν χιλ. 24. Ἐπίσκεψις τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἀναχώρησις διὰ τὸ Ὑδροηλεκτρικὸν ἔργοστάσιον Λάδωνος—Λαγκάδια χιλ. 80—Βυτίνα—Τρίπολιν χιλ. 81—Ἀθῆνας χιλ. 196. Ἔξοδα δρχ. 165—180

Ἐκδρομὴ Δ'

Κυριακὴ—Δευτέρα 24—25/2

Κόρινθον—Πάτρας

- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 8 π.μ. με πούλμαν διὰ Κόρινθον—Πάτρας χιλ. 220—Παρακολούθησις τῆς ἑορτῆς τοῦ Καρναβάλου, κοινὸ φαγητὸ σὲ ταβέρνα. Διανυκτέρευσις.
- Καθαρὰ Δευτέρα 25 Ἀναχώρησις στίς 10 π.μ. γιὰ τὴν παραλία Λόγγος Αἰγίου. Διημέρευσις. Ἐπιστροφή στίς 4 μ.μ. γιὰ Κόρινθον—Ἀθῆνας χιλ. 220. Ἔξοδα δρχ. 115—120

Ἐκδρομὴ Ε'

Κυριακὴ—Δευτέρα 24—25/2

Δελφοὺς—Γαλαξείδι

- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 8 π.μ. με αὐτοκίνητο πούλμαν διὰ τὴν Λεβάδεια—Δελφοὺς (ἐπίσκεψις τῶν ἀρχαιοτήτων) μεσημβρινὸ φαγητὸ καὶ συνέχεια γιὰ τὸ Γαλαξείδι χιλ. 198—Διανυκτέρευσις.
- Καθαρὰ Δευτέρα 25 Ἀναχώρησις στίς 2 μ.μ. δι' Ἀθῆνας χιλ. 198. Ἔξοδα δρχ. 120—135

Ἐκδρομὴ ΣΤ'

Κυριακὴ—Δευτέρα 24—25/2

Κύμη—Μονὴ Σωτήρος

- Κυριακὴ 24 Ἀναχώρησις στίς 8 π.μ. με πούλμαν γιὰ τὸν Ὠρωπὸ χιλ. 50, με τὸ Πορθμεῖο στὴν Ἐρέτρια καὶ συνέχεια γιὰ τὴν Κύμη χιλ. 77. Διανυκτέρευσις.
- Δευτέρα 25 Περιήγησις τῆς πόλεως, παραλία Μονὴ Σωτήρος καὶ φαγητό. Ἀναχώρησις στίς 3 μ.μ. γιὰ τὴν Ἐρέτρια. Ἐπίσκεψις τοῦ ἀρχαίου Θεάτρου καὶ Μουσείου καὶ με τὸ Πορθμεῖο ἐπιστροφή στὸν Ὠρωπὸ—Ἀθῆνας. Ἔξοδα Πούλμαν καὶ Πορθμεῖου δρχ. 80—90

Ἐκδρομὴ Ζ'

Καθαρὰ Δευτέρα 25/2

Καταφύγιον Πανὸς

- Ἀναχώρησις στίς 9 π.μ. με αὐτοκίνητο διὰ τὸ Τουριστικὸν περίπτερον τοῦ ΠΑΝΟΣ στὸ Μάτι χιλ. 27. Διημέρευσις. Ἐπιστροφή στίς 8.30' μ.μ. Ἔξοδα 25—28

Μ Α Ρ Τ Ι Ο Σ

Ἐκδρομὴ Α'

Κυριακὴ 3/3

Ἐρυθραὶ—Πλαταιαὶ (τουριστικὴ) Πάτρα (ἐρειβατικὴ)

- Ἀναχώρησις στίς 8 π.μ. με πούλμαν γιὰ τὰς Ἐρυθράς (Κριεκοῦκι). Πλαταιὰς χιλ. 64.—Ὀμιλία περὶ τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν. Διημέρευσις στὸ χωριό.

Πεζοπορική διαδρομή : Πλαταιαί—Μονή 'Αγίας Τριάδος πορεία 1 ώρα. 'Η όρειβατική ομάδα από την Κάζα θα κάνει ανάβασιν στην Πάστρα κορυφή Πετρογεράκι ύψμ. 1016 και κατάβασιν στο Μάζι πορεία 4.30' ώρ. 'Επιστροφή από Πλαταιάς 4 μ.μ. για το Μάζι όπου θα παραλάβη την όρειβατική ομάδα και συνέχεια δια' Αθήνας.
"Εξοδα 35—38

'Εκδρομή Β'

Πάρνηθα

3/3

'Αναχώρησις στις 8 π.μ. με πούλμαν δια' το Καταφύγιον του ΕΟΣ χιλ. 35. Δημέρευσις. Πεζοπορική διαδρομή : Κανταλίδι—Πηγή Γκουρίτσα—Μόλα—Μπάφι πορεία 4 ώρ. 'Επιστροφή στις 7 μ.μ.
"Εξοδα 25—28

Κυριακή 10/3

'Εκδρομή Α'

Κυριακή 10/3

Ισοφικόν—'Αγγελόκαστρον—'Αραχναϊόν

'Αναχώρησις στις 7.30' π.μ. με λεωφορείο για την Κόρινθο—Κε. χριές—Σοφικό—'Αγγελόκαστρον χιλ. 122. 'Ανάβασιν στη κορυφή του 'Αραχναίου Τραπεζώνα ύψμ. 1139 συνολ. πορ. 4 ώρ. 'Επιστροφή στο 'Αγγελόκαστρον και αναχώρησις για τας 'Αθήνας.
"Εξοδα 55—65

Χορευτικό Τείον στο "MONT PARNES,, Κυριακή 10/3

'Αναχώρησις στις 3.30' μ.μ. για την Πάρνηθα, στο υπέροχο υπερ-πολυτελέστατο Ξενοδοχείο «Mont Parnes». Χορευτικόν τείον. 'Επιστροφή ώρα 9 π.μ. δι' 'Αθήνας.
"Εξοδα μετά αυτοκινήτου δρχ. 75

'Εκδρομή Α'

Σαββατο-Κύριακο

Κυβέρι—"Αστρος

Σάββατον 16

'Αναχώρησις στις 3.00' π.μ. με πούλμαν για Κόρινθο—Κυβέρι χιλ. 149—από τον παραλιακό δρόμο στο Παράλιον "Αστρος χιλ. 26.—Διανυκτέρευσις οὐ σπάνια του χωριού.

Κυριακή 17

Με το αυτοκίνητο στο "Αστρος χιλ. 4 και στη Μονή Λουκοῦ χιλ. 3. 'Επιστροφή στο Παράλιον για φαγητό και αναχώρησις στις 4 μ.μ. δια' 'Αθήνας.

"Εξοδα δρχ. 95—100

'Εκδρομή Β'

Κυριακή 17/3

Σχοινιά—Μάτι

'Αναχώρησις στις 8 π.μ. με πούλμαν για τη Νέα Μάκρη—παραλία Σχοινιά χιλ. 50. Δημέρευσις. 'Επιστροφή στις 3 μ.μ. για το Τουριστικόν Περίπτερον του «ΠΑΝΟΣ» στο Μάτι. 'Αναχώρησις δια' 'Αθήνας στις 8.30 μ.μ.

"Εξοδα δρχ. 33—35

'Εκδρομή Γ'

17/3

Πάρνηθα

'Αναχώρησις στις 8 π.μ. με πούλμαν για το Καταφύγιον του Ε.Ο.Σ. χιλ. 35. Δημέρευσις. Πεζοπορική διαδρομή : Κορομηλιά—Πέτρα Βαρυμπόπης—Κατασκήνωσις Τραπεζης πορ. 4 ώρ. 'Επιστροφή στις 6 μ.μ.

"Εξοδα δρχ. 25—28

'Εκδρομή Α'

Σάββ. - Δευτέρα 23—25/3

ΣΑΛΟΓΓΟΝ

'Εορταστική εκδρομή Ο.Ε.Σ.Ε.

Σάββατον 23

'Αναχώρησις στις 3 μ.μ. ακριβώς με πούλμαν δια' Κόρινθο—Ρίον χιλμ. 216 διαπεραίωσις με το πορθμείον εις 'Αντίρριον και συνέχεια δια' Μεσολόγγι—'Αγρίνιον χιλ. 79. Διανυκτέρευσις.

Κυριακή 24

'Αναχώρησις στις 7.30' π.μ. δια' 'Αμφιλοχία—"Αρτα χιλμ. 93. 'Επίσκεψις της Παναγίας Παρηγορίτισσας με το θρυλικό γεφύρι και συνέχεια δια' την αρχαία Νικόπολιν—Πρέβεζα χιλ. 50. Μησημβρινό φαγητό. 'Αναχώρησις δια' την Καμαρίνα χιλ. 19 και την Ιστορική Μονή του 'Αγίου Δημητρίου (ΙΑ' αἰώνος) 2 χιλ. 'Απ' εκεί πεζή πορεία 15' ώρ. θα φθάσωμεν στους Ιστορικούς βράχους του Ζαλόγγου, όπου το μνημείον ύψους 12 μέτρων παριστάνων Σουλιώτισσας που χορεύουν ἄνωθεν τοῦ κρημνοῦ. Τὸ ἀπόγευμα θὰ γίνη ἡ ὁργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς Ο.Ε.Σ.Ε. ἑορτὴ ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἐπετείῳ τῆς 25ης Μαρτίου πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων Σουλιωτῶν.

Δευτέρα 25

Στὴν ἑορτὴν θὰ λάβουν μέρος ὅλα τὰ ἐκδρομικὰ Σωματεῖα ποὺ θὰ καταθέσουν στεφάνους. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἑορτῆς ἐπιστροφή στὴ Πρέβεζα. Διανυκτέρευσις.

'Αναχώρησις στις 10 π.μ. δια' τὴν "Αρτα—Μεσολόγγι ἐπίσκεψις τοῦ ἡρώου Μουσείου κλπ. φαγητόν. 'Αντίρριον—Αἶγιον—'Αθήνας (χιλ. 440).

"Εξοδα δρχ. 190—210

'Εκδρομή Β'

Κυριακή 24 3

Βίλλια—Αἰγίοσθενα

'Αναχώρησις στις 8 π.μ. με πούλμαν δια' τὰ Βίλλια—παραλία Αἰγίοσθενα (Πόρτο Γερμένο) χιλ. 72. Δημέρευσις. 'Επίσκεψις τοῦ φρουρίου. 'Επιστροφή στις 5 μ.μ.

"Εξοδα δρχ. 35—38

'Εκδρομή Α'

Κυριακή 31 3

'Αντλιοστάσιον 'Υλίκης—Πλατανάκι

(δια' Τουλίπες)

'Αναχώρησις στις 8 π.μ. με αυτοκίνητο λεωφορείον δια' Μαλακάσα "Υπατον—Μουρίκι—'Αντλιοστάσιον τῆς 'Υλίκης—Πλατανάκι (χιλ. 100). Δημέρευσις καὶ περιπάτους γιὰ τουλίπες ποὺ ἀφθονοῦν στὴν περιοχή. 'Επιστροφή στις 5 μ.μ. ἀπὸ τὸ ἴδιο δρόμο δια' 'Αθήνας.

"Εξοδα δρχ. 45—50

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ 1962

Ἀνδρουτσοπούλου Γεωργίου	Αἱ κυριώτεραι ὄρειναι διαβάσεις τῶν Ἀλπεων	Σελίς	86
Δεστούνη Φιλίππου	Περὶ ὀρειβάσις	»	9
Καλογεράκη Χαρίδ.	Τὸ Δελτίο ἑνα πρόβλημα	»	5
»	Πάρνωνας — Ἀστρος Κυνουρίας (στοχασμός στὴ Φύση)	»	34
Κ. Θ.	Τὸ Μαυροβοῦνι (ὀρειβατικὲς περιγραφές)	»	8
Κωνσταντινίδη Ἀποστ.	Τοποθεσίαι καὶ ὁμορφίαι τῆς Σαλαμίνας (φυσιολατρικὸς περίπατος)	»	28
Κωνσταντινοπούλου Βάσου	Δημήτρης Χατζόπουλος (Μποῆμ) ἑνας μεγάλος πρωτοπόρος	»	57
»	Ὁ «ΠΑΝ» φερέοικος καὶ καφενόβιος. — Τὰ πρῶτα γραφεῖα (στὶς ἀρχὲς τῶν χρόνων)	»	94
Λουκοπούλου Νίκου	Κρήτη (ἀπὸ τὶς μεγάλες ἐκδρομὲς τοῦ «ΠΑΝΟΣ»)	»	90
Μαγκλιβέρα Χ.	Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τῆς Ἀγριόπαπιας (μετάφρασις ἀπὸ τὸ ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ Προέδρου τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας L. Bine)	»	31
Μακρῇ Γερασ.	Τὰ 35 χρόνια τοῦ «ΠΑΝΟΣ» καὶ ὁ ἀρχαῖος συμβολισμός του	»	88
Πετροχείλου Μιχ.	Τρία δένδρα	»	33
Παλαιολόγου Π.	Νιάτα ποὺ φεύγουν	»	36
Πουλατζᾶ Ν.	Προσκύνημα (Πύργος Δυροῦ)	»	98
Ρουσσοπούλου Ἀγνῆς	Στόν Ταῦγετο μὲ τὸν «ΠΑΝΑ»	»	101
Στούρνα Κ.	Μία ἄγνωστη ἡρώϊδα τῆς	»	6
»	ὀρειβάσις	»	56
»	Θυμηθεῖτε τὰ Ψαρά	»	27
Τσιτσᾶ Κ. Σ.	Στὴ μαγικὴ ποταμὶ τῆς πεταλούδας (ταξεῖδι στὴ Ρόδο)	»	82
Χειμάρᾳ Ἀλέξ.	Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν 35 χρόνων τοῦ «ΠΑΝΟΣ»	»	11
Χ. Α.	Ἡ ὀργάνωσις Ξενῶνων Νεότητος	»	

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Πρόσκλησις τακτικῆς Γενικῆς Συνελεύσεως σελ. 4, 105.
» στὸν Ἀποκρητικὸ Χορὸ μας σελ. 7.
Στατιστικὴ τῆς ἐκδρομικῆς κινήσεως τοῦ ἔτους 1961 σελ. 15.
» » ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως 1927 — 1962 σελ. 106.
Τὸ νέο Καταστατικὸ τοῦ Συνδέσμου μας σελ. 3.
Ἡ σκοπιὰ μας σελ. 15, 38, 62, 107.
Ἡ κίνησις τοῦ Συνδέσμου 14, 40, 65, 108.
Τὸ νέο Διοικ. Συμβούλιον 26.
Οἱ ἐκδρομὲς μας 16—22, 42—51, 66—72, 110—116.
Ο.Ε.Σ.Ε. καὶ Σωματεῖα 12, 55, 59, 109.
Τουριστικὰ καὶ Ὀρειβατικὰ νέα Ἑλληνικὰ καὶ ξένα 13, 64.
Πίναξ περιεχομένων τοῦ Τόμου 1961.
Ποιήματα 25
Ἐκδόσεις—Βιβλιογραφία—Βιβλιοθήκη, 30, 63, 108.
Ξεναγήσεις στὶς ἐκδρομὲς μας 60.
Τριακονταπενταετία τοῦ Συνδέσμου 1927—1962 53, 54, 75, 76, 77—80.
Ὁ Τύπος διὰ τὴν 35ετίαν τοῦ ΠΑΝΟΣ 81, 87.
Ἐπιστολαὶ 100.
Πένθη 37, 89.
Ἐξώφυλλα : Τεύχη 1ον, 2ον, 3ον καὶ 4ον (35ετίας) Δίδος Ἰωάννης Γλυμῆ.

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 31 3

Πάρνηθα

Ἀναχώρησις στὶς 8 π.μ. μὲ Πούλμαν γιὰ τὸ καταφύγιον τοῦ Ε.Ο. Σ. χιλ. 35. Διημέρευσις. Πεζοπορικὴ διαδρομὴ γιὰ μικρὴ ὁμάδα Μόλα—Παληομήλεσι—Πηγὴ Μπίνουζα—Σιδ. Σταθμὸς Μαλακάσας ὅπου θὰ ἐπιβιβασθῇ στὸ πούλμαν τῆς ἄλλης ἐκδρομῆς συνολ. πορ. 4 ὥρ.

Ἐξοδα δρχ. 25—28

Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ

Ἐκδρομὴ Α'

Σάββατο—Κυριακὴ 6—7/4

Ὀρυξίς (Σαῖτας) 1817 ὕψμ. (Ὀρειβατικὴ)

Σάββατον 6

Ἀναχώρησις στὶς 3 μ.μ. μὲ μικρὸ πούλμαν διὰ Κόρινθον—Κιάτον χωριὸ Μάτι (Γκιόζα) χιλ. Διανυκτέρευσις σὲ σπῖτια.

Κυριακὴ 7

Ἀναχώρησις πρωτὶ διὰ τὴν κορυφὴν τοῦ Σαῖτα ὕψμ. 1817 καὶ κατάβασις πάλι στὸ Μάτι, σύνολ. πορ. 5 ὥρ. Ἐπιστροφὴ διὰ Κιάτο—Ἀθήνας.

Ἐξοδα δρχ. 90—100

Ἐκδρομὴ Β'

Κυριακὴ 7/4

Ἅγιος Ἰωάννης Μακρυνὸς

Ἀναχώρησις στὶς 8 π.μ. μὲ Λεωφορεῖον διὰ τὰ Μέγαρα. Ἀπογύρισμα—Μονὴ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Μακρυνοῦ. Διημέρευσις. Ἐπιστροφή στὶς 4 μ.μ. διὰ Μέγαρα—Ἀθήνας.

Ἐξοδα δρχ. 35—40

Ἐκδρομὴ Γ'

7/4

Φανερωμένη—Κούλουρη—Κακὴ Βίγλα

Ἀναχώρησις στὶς 8 π.μ. μὲ πούλμαν διὰ τὸ Μεγάλον Πεῦκο—Πέραμα Μεγάρων. Διαπεραιώσις στὴ Σαλαμίνα καὶ συνέχεια γιὰ τὴ Μονὴ Φανερωμένης—Κούλουρη—Κακὴ Βίγλα. Διημέρευσις. Ἐπιστροφή στὶς 5 μ.μ. διὰ τὰ Παλούκια—Πέραμα—Ἀθήνας.

Ἐξοδα δρχ. 35—38

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΦΙΛΜ - ΧΑΡΤΙΑ - ΜΗΧΑΝΑΙ - ΧΗΜΙΚΑ ΦΛΑΣ

Ι. Γ. ΚΟΥΣΤΟΥΛΙΔΗΣ

ΣΤΟ ΝΕΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 42 (ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ)

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 620.315

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΤΩΝ ΦΙΛΜ:

ADOX — ILFORD — AGFA — KODAK

RERUTZ — GEVAERT — FERRANIA — HAUFF

ΕΓΧΡΩΜΑ ΦΙΛΜ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΟΛΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΠΡΟΣΦΑΤΑ

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ - ΤΙΜΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ

Ι. Γ. ΚΟΥΣΤΟΥΛΙΔΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 42 (ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ)

ΕΠΙΠΛΑ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ

ΚΩΣΤΑ ΧΙΩΤΑΚΗ

ΕΚΘΕΣΙΣ: Λεωφ. Ζωγράφου, στάσις Κοτοπούλη
Τηλ. 662.778

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: Ίωάννου Θεολόγου 76 — Ζωγράφου
Τηλ. 662.778

"Επιπλα παντός σχεδίου και ρυθμού, σε τιμή εργοστασίου
Κρεβατοκάμαρες, Τραπεζαρίες, Σαλόνια, Χώλλ.
ΣΤΕΡΕΑ — ΚΟΜΨΑ — ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΑ

ΕΠΙΣΚΕΥΘΗΤΕ ΜΑΣ ΠΡΟ ΠΑΣΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΤΩΣΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ "ΠΑΝΕΣ,"

S
P
O
R
T

Δοκιμάστε και σεις το

SPORT - CAFE

το ωραιότερο αναψυκτικό
ΤΣΕΠΗΣ με βάση άγνο NESCAFE

Κυκλοφορεί σε 2 είδη:
1ου SPORT - CAFE (Κ)
2ου SPORT-CAFE BRANDY (Α)

στο γήπεδο, στη θάλασσα
στο δουνό, στις εκδρομές
στο θέατρο, στα πάρτυ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

"STELCO" Ο.Ε.
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ 4 - ΤΗΛ. 667.506
ΑΘΗΝΑΙ

C
A
F
E

ΒΑΓΚΟΝ ΛΙ / ΚΟΥΚ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΩΣ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΣ

400 Γραφεία ανά την ύφήλιον

Γραφεία εν Ελλάδι:

ΑΘΗΝΑΙ: Φιλελλήνων 6 — Τηλ. 227. 82, 231.398, 234.705, 229.006

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Βενιζέλου 1 — Τηλ 77 746

WAGONS - LITS / COOK

THE HOUSE OF REPUTATION FOR TRAVEL AND SIGHTSEEING
BOOKINGS TO ALL DESTINATIONS BY AIR, SEA AND RAIL

6 Philellinon Street

Telephones 229.006 and 234.705

..... οὕτως κάνει
πλούσιο!

κάθε δεκαεπτάημερο

ΛΑΙΚΟ
ΛΑΧΕΙΟ

Γ. ΚΛΑΟΥΔΑΤΟΣ Α.Ε.

**Κ Ρ Α Τ Ι Ν Ο Υ 3
Α Θ Η Ν Α Ι**

**"Ότι χρειάζεσθε για τις
έκδρομές σας θα το βρή-
τε σέ τιμή χονδρικής
πώλησεως
στήν**

Α Π Ο Θ Η Κ Η

τῆς ὁδοῦ Κρατίνου 3

Δίπλα στο Κεντρικό Ταχυδρομείο

"Η ΙΟΝΙΚΗ"

**ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ**

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

**ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 18, ΜΕΓΑΡΟΝ
ΙΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ**

ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟΥ 236.901 — 5

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ 229.553

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΟΔΟΣ ΡΟΥΖΒΕΛΤ 7, ΤΗΛ. 20431

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ:
ΖΩΗΣ — ΠΥΡΟΣ**

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ — ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

**ΕΙΔΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΔΡΟΜΕΙΣ, ΤΑΞΙΔΙΩΤΑΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ**

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ**

**ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΘΕΟΔ. ΒΕΛΙΜΕΖΗΣ**

Δέν καίγεται στό σίδερο!

Δέν
άνοίγει
ποτέ
όταν
Δέν
θέλεις

ΑΝΟΙΓΕΙ ΟΜΩΣ
ΠΟΛΥ ΑΠΛΑ
ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΑ
ΟΤΑΝ ΘΕΛΕΙΣ

ZAMA

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ ΦΙΛΙΚΟΝ
ΖΑΧ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΟΛΟΥ 68 - ΤΗΛ. 223.463 - 226.570 - 235.737

*ZAMA ΤΟ ΦΕΡΜΟΥΑΡ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΕ ΕΚΝΕΥΡΙΖΕΙ ΠΟΤΕ